EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

"Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa"

Edinost

BOJ PROTI PREOSTANKOM FAŠIZMA — PROTI ČRNI REAKCIJI — JE BOJ ZA MIR IN VARNOST V SVETU!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto $3.00
Za pol leta 1.75

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Let. 6. Št. 249. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, JANUARY 28TH. 1948. Price 5c. Vol. 6. No. 249.

VELIČASTNA MANIFESTACIJA SOLIDARNOSTI SLOVANOV TORONTE

UNIJSKE ZAHTEVE ZAZNAMUJEJO USPEH

RUDARJI ZLATIH RUDNIKOV V SEVERNI ONTARIO NISO ZADOVOLJNI Z POVIŠANJEM PLAČE

Timmins: — Znamenja kažejo, da bodo rudarske plače v Timminsu zvišane, — kakor se je tudi izjavil generalni upravitelj Hollinger rudnika E.L. Longmore. On je dejal, da so rudarji upravičeni, "da dobe neki del od onega, kar je vlada dodelila v podporo zlatim rudnikom."

"Hollinger kompanija je obljubila 7c zvišanja plače na uro — je dejal in še pristavil — "da pričakuje, da rudarji ne bodo pričakovali toliko, da bi tako "raskošno živeli in zapravljali", kot so bili navajeni v vojnem času.

Nato je podčrtal, da so dobili "mnogo" povišano plačo v vojnem času. "Hollinger je povišal plačo svojim delavcem od 65c na 85 na uro".

E.L. Longmore, so se zasmilili delničarji, ker so njihove delnice padle na 68.2 od leta 1939. Trdil je, "da so delavci želi dobičke," a ne šerholderji (delničarji).

Kar se tiče nizkega življenskega standarta, je dejal: "da je Kanada šele pričela plačevati stroške vojne in da bodo večji davki prisilili vsakega, da si bo moral pritrgati in biti zadovoljen z slabšim življenjem.

Zagovarjal je tudi stanovanjske metode rudnika Hollinger ter je dejal, — "da je le pravilno izgnati iz kompanijskega stanovanja vsakega delavca, ki ni z enega ali drugega vzroka več v zvezi z rudnikom Hollinger."

DELAVCI ZAHTEVAJO $16.80 NA TEDEN POVIŠANJA

Kirkland Lake: — Lastniki rudnikov v Kirkland Lake, Larder Lake in okolici so zvišali delavcem $3.36 na teden plačo. Povišanje je v obliki draginjske doklade (cost-of-living bonus). Takšen bonus bi se vsak čas mogel prekiniti, kadar bi se lastnikom rudnika to hotelo. Doklada znaša okrog 7c na uro.

Organizirane rudarje tako povišanje plače ni presenetilo, ker vedo da je že v navadi, drobtina iz mize bogatih lastnikov, da s tem nevtralizirajo zahtevo unije, katera zahteva 35c povišanja plače na uro ali $16.80 na teden.

Nekaj dni pred tem je govoril generalni upravitelj Hollinger rudnika E.L. Longmore o povišanju plače 7c na uro. Jasno je, da so vsi lastniki rudnikov v soglasju. Oni vedo, da ne morejo v tej draginji zanikati zahteve rudarjev za povišanje plače, ker se ravno vsled teh zahtev unija hitro organizira. Namen kompanij je, da vržejo rudarjem vsaj nekaj, da bi se tako unija ne mogla organizirati in da ne bi imela dovolj podpore za zahtevo 35c na uro.

Med tem pa ravno zato, ker so se kompanije odločile same od sebe plačati 7c na uro, vedo rudarji, da je to zasluga unije. To vedo celo oni, ki niso bili do sedaj organizirani v uniji in se hitro organizirajo.

Izjava unijskega organizatorja v Kirkland Lake, Rudolph Hansona, kateri je govoril, proti kompanijskemu povišanju za samo $3.36 na teden, je obrnila pozornost vseh rudarjev okolice. Hanson je dejal, da se z ozirom na draginjo rudarji ne morejo strinjati s povišanjem. Rudarji in njihove družine vedo, da so se cene povišale za petkrat toliko, kolikor nudijo kompanije za draginjsko doklado.

Lastniki zlatih rudnikov na zahodu — je dejal dalje Hanson — so že svojim delavcem povišali plačo za dva dolarja na dan. Ni nobenega vzroka, zakaj bi tudi tukajšinji lastniki rudnikov ne dali plače s katero bi se moglo shajati. Naša unija bo dobila ono kar zahteva, potrebno je samo, da se rudarji organizirajo še v večjem številu in dajo krepko podporo zahtevi za katero se borimo." — je dejal organizator Hanson.

Kanadi se nudi trgovina z Balkanom

Ottawa: — Kanada je povabljena na drugi povojni velesejem v Zagrebu, ki se bo vršil od 9. do 17. maja. Ta velesejem je eden izmed najstarejših rastav v Evropi. Mesto Zagreb leži na starodavni trgovinski poti, ki veže Jadran z podonavskim bazenom.

Lansko leto je imel velesejem ogromni uspeh, kar se tiče napredka v trgovini, ampak to leto se pričakuje, ker Balkan rabi ogromne količine električnih generatorjev, strojev in vsakovrstnega orodja, da se bo udeležilo tega velesejma še mnogo več držav.

Ako Kanada sprejme to priliko in sklene trgovsko pogodbo z Jugoslavijo in Balkanom ter prične z eksportom teh strojev in orodja, sme pričakovati svetlo bodočnost in mnogo dela za kanadsko delavstvo.

Belgrad počastil padle ameriške letalce

Beograd: — Posmrtni ostanki 700 ameriških letalcev, kateri so izgubili svoja življenja za časa vojne proti nazi-fašizmu, leteč nad Jugoslavijo, so danes 21. januarja začeli zadnjo pot nazaj v svojo domačo deželo.

Poslovilnega obreda od njih so se udeležili visoki jugoslovanski državni funkcionarji kot; zunanji Minister Stanoje Simič, Lieut. General Savo Drljevič, zastopajoč Jugoslovansko Armado in častniki Jugoslovanske zračne sile. Prisotni so bili tudi; Ambasador ZDA v Beogradu Mr. Cavendish Cannon z člani ambasadnega štaba; člani diplomatičnega zbora in vojaški atašeji v Belgradu.

V počast padlim ameriškim letalcem je v imenu Jugoslovanske Armade Lieut. General Savo Drljevič dejal naslednje besede:

"Z spoštovanjem se poslavljamo od ostankov teh sinov delavskega razreda ljudstva Amerike, kateri so dali svoja življenja na grudi naše države v borbi proti skupnemu sovražniku — nemškemu fašizmu.

"Težko si je predstavljati, kakšna tragedija bi zadela človeštvo, ako bi nemški fašizem premagal sile demokracije in napredka. Zavedajoč se skupne nevarnosti, so vsi svobodoljubni narodi v teku osvobodilne vojne dosegli borbeno povezanost proti fašističnemu napadalcu in zatiralcu.

"Tudi danes imajo vsi svobodoljubni narodi enak interes, — borbo za pravični mir in resnično demokracijo, borbo proti vsaki novi vojni in vojnim hujskačem ter vsem tem, ki hočejo izzvati novo imperijalistično zavojevanje. Pri življenju ostali bojevniki zadnje vojne in vsi svobodoljubni narodi morajo biti glavna in odločilna sila v tej borbi za mir in demokracijo, za enakopravnost in svobodo vseh narodov, danes."

Nato je Mr. Cavendish Cannon ambasador ZDA izrekel spoštovanje in počast padlim letalcem. On je dejal; da so bili ti ostanki zbrani iz vseh delov Jugoslavije. "Nekateri od teh hrabrih mož, so bili težko ranjeni negovani od navadnih vaščanov, a po smrti so jim dali spoštljiv pokop, četudi je bilo to ljudstvo samo pod terorjem sovražnika."

Na prijaznem gričku Kostunjak blizu Beograda je bilo dana začasno počivališče ostankom padlih letalcev, ko so jih ameriški odelki za registriranje grobov, pomagani po jugoslovanskih oblasteh, zbirali iz raznih oddaljenih krajev Jugoslavije.

"Jaz se zahvaljujem vladi Jugoslavije, častnikom in moštvu jugoslovanske Armade, ker so pomagali pri temu delu, tako tudi jugoslovanskemu ljudstvu za njihovo prijazno prizadevanje in veliko pomoč." je dejal ambasador Mr. Cavendish Cannon ob zaključku.

Častniki Jugoslovanske Armade so nato odnesli eno krsto v železniški voz ob zvokih pogrebne koračnice.

Irak odklonil britansko pogodbo

80 UBITIH IN 140 RANJENIH V DEMONSTRACIJAH PROTI POGODBI

London. — Vlada Iraka ni hotela potrditi pogodbe, ki jo je sklenil in podpisal premier Iraka, Saleh Jaber dne. 16. januarja v Portsmouth, Anglija. Vlada Iraka je namreč izjavila, da bi pogodba odvzela narodno neodvisnost in njene državne pravice.

Vlada Velike Britanije je sklicala posebno parlamentarno zasedanje in se smatra, da je zunanji urad Vel. Britanije dobil krepko brco od strani Iraka, ravno tako tudi premier Iraka, Saleh Jaber, ki se je še vedno nahajal v Angliji. Ernest Bevin, ki je podpisal pogodbo od strani Vel. Britanije, se jezi na komuniste, češ, da so oni zakrivili, da pogodba ni bila potrjena, s katero je hotel "ustaviti komunizem v Iraku."

Dva dni pred završenjem pogodbe so se v Iraku, posebno v Bagdadu vršile burne in krvave demonstracije proti pogodbi v katerih je bilo ubitih 80 oseb in 140 ranjenih v spopadih s policijo. Meščani Bagdada so ob ogromni udeležbi dne 22 januarja pokopali žrtve, ki so bile ubite v spopadih. Sprevod je stražila policija oborožena s strojnimi puškami.

Konferenca za uravnavo vojne odškodnine od Nemčije

Beograd: — Na tiskovni konferenci je dne 21. januarja zastopnik zunanjega ministrstva Jugoslavije očrtal vsebino sestavljene spomenice, katero namerava jugoslovanska vlada predložiti na konferenci držav, ki so zainteresirane za izvedbo programa vojne odškodnine iz zapadne Nemčije.

Govornik je izjavil, da je Čehoslovaška vlada sprejela jugoslovanski predlog, da se skliče konferenca in se pričakuje, da bodo isto storile tudi druge zainteresirane vlade.

Memorandum predlaga:

1. Da se določi reparacije, katere mora Nemčija plačati državam, ki so članice Medzavezniške reparacijske agencije, na najmanj 10 miljard ameriških dolarjev.

2. Z ozirom na skupno odločitev Sveta zunanjih ministrov, da se določi produkcija jekla v Nemčiji na višino 11.5 miljonov ton letno, se naj določi potrebna oprema za nemško produkcijo in ostala količina nemške industrijske opreme se naj izroči za reparacije.

3. Da se pospeši izročitev kompletnih instalacij, katere niso več potrebne v bodočem nemškem gospodarstvu naj se razdiranje teh industrij izvrši do 31. decembra 1948, najkasneje.

4. Da se da na razpolago za vojne reparacije ostanek nemške trgovske mornarice, katera ni potrebna za prevažanje blaga v bodočem nemškem gospodarstvu in da se določi del nemških rečnih ladij za reparacije.

5. Da se nujno izvrši učinkovito likvidacijo nemških vlog v inozemstvu vključno nemških vlog v zahodni coni Avstrije in da se da na razpolago medzavezniški reparacijski agencij bilanca, ki se bo na ta način dobila.

6. Da se določi dostavljanje za reparacijske namene blago od tekoče produkcije.

7. V smislu pariškega sporazuma o nemških reparacijah, naj se povrnejo zlate rezerve, katere je Nemčija ugrabila v zavezniških državah.

8. Da se poenostavi in pospeši postopek za povrnitev imovine, ki jo je Nemčija naropala.

9. Da se podvzame učinkovite mere, da se prisili Nemčijo nadomestiti poškodovane in pokradene predmete kulturne vrednosti.

Jugoslovanski predstavnik zunanjega ministrstva je dejal, da vladi Združenih držav in Velike Britanije kršita določbe Krimske in Potsdamske konference, kar se tiče reparacij. Osemnajst držav, ki so članice medzavezniške reparacijske agencije, katerih materijalna škoda se je cenila na pariški reparacijski konferenci na 53 miljard dolarjev, so dosedaj prejele materijal v vrednosti samo za 125 miljonov dolarjev, četudi sta pretekli že dve in pol leti od pariške konference.

MACKENZIE KING BO NAJBRŽ ODSTOPIL

Ottawa: — Premier William Lyon Mackenzie King je naznanil da bo odstopil kot voditelj liberalne stranke.

Mackenzie King je star 73 let in bo mogoče odstopil tudi iz vlade, kakor hitro bo stranka izvolila njegovega naslednika. To bo najbrž provzročilo volitve že v tem letu.

Vojna propaganda se je zopet pojavila

REAKCIONARNI DIPLOMATJE, DRUGI ZA DRUGIM NASTOPAJO IN HISTERIČNO HUJSKAJO NA VOJNO

Zadnji teden(21 januarja je zunanji minister Vel. Britanije Ernest Bevin v parlamentu odkrito napadal Sovjetsko zvezo in privlekel Chamberlein-ovo "marelo" iz zaprašenega podstrešja. Govor je bil všeč edino vojnim hujskačem, posebno pa je bil z njim zadovoljen Winston Churchill, ki se je toplo zahvalil Bevinu za izvajanje konservativnih smernic njegovega govora v Fultonu.

Seveda se je tudi on razvpil in bi najrajši z vojno začel takoj, "dokler Sovjetska zveza nima završene atomske bombe". Očividno on ne verjame Molotovu, ko je dejal; "da je atomska bomba že davno prestala biti tajna."

Churchill je govoril 45 minut in je dejal o Bevinu: "Mi (konservativci) bomo dali vso pomoč smernicam Bevina. Jaz mislim da bo vsa Vel. Britanija spoznala v zunanjem ministru važen element, da ga bo spoznala kot moža, ki poseduje močan in hraber značaj in postavlja naše interese nad osebno strankarsko besedičenje."

"Vse je nam dobrodošlo, kar je dejal zunanji minister o tesnejših zvezah s Francijo in državami Benelux-a (Belgija, Holandija in Luxembourg) in morda tudi s Švico, če bo želela, tako tudi z Italijo.

Zahteval je da se naj Bevinovo stališče takoj začne izvajati, in da se naj drži izven strankarske politike.

Spomnil se je tudi na svoj govor v Fultonu, v katerem je začel s kampanjo za takozvano Združeno Evropo, ter to povezal z Bevinovim govorom, ter je dejal: "Kar sem jaz govoril v Fultonu, je sedaj sprejeto po vsem angleško govorečem svetu."

Ko je Churchill tako hvalil Bevina in njegove smernice, da tako zvesto nadaljuje torijevsko zunanjo politiko, je komunistični poslanec Philip Piratin zaklical: "sramota."

R.H.S. Crossman voditelj levega krila v Labor parti je dejal: "Ako bi bili Churchill-ovi predlogi za "uravnanje z Sovjetsko zvezo" izjava vladnega stališča Vel. Britanije — potem bi bili zelo blizu vojne v resnici."

Enotnost Vseh Slovanov steber miru med narodi

Toronto: — Nad 3000 kanadskih Slovanov mesta Toronte se je zbralo 25. januarja na koncertu v Massey Hall pod geslom: **"Slovansko bratstvo — za mir in napredek."**

Udeležba je bila nad vse pričakovanje, ogromna. Dočim je imel biti začetek koncerta ob 8. uri, je bila velika dvorana ob 7.20 že nabito polna, vsi sedeži zasedeni in vsi hodniki napolnjeni, tako, da je moralo okrog pet tisoč oseb oditi ne da bi mogli v dvorano. Ako bi bila Massey Hall-a še enkrat tako velika, bi bila ob tej udeležbi premajhna. Vsled tega namerava Vse-Slovanski odbor prirediti v bližnji bodočnosti še eden tak koncert, da se bodo imeli priliko udeležiti vsi oni, ki so morali oditi, ne da bi se mogli udeležiti koncerta.

Na koncertu so sodelovale vse slovanske organizacije Toronte njihovi tamburaški in pevski zbori, plesalci, telovadne skupine, katere so v svojih organizacijah razvili napredni Slovani. Koncert je bil izraz, ne samo bratstva in enotnosti Slovanov iz Toronte, ampak tudi izraz njihove kulture, umetnosti in običajev, kar je bilo prvikrat manifestirano na skupnem programu.

Glavni govornik je bil Leo Kryzicki, gl. predsednik Ameriškega Vse-Slovanskega Kongresa. On je očrtal pomen take veličastne prireditve, ki je izraz veličastne solidarnosti in enotnosti slovanskih izseljencev mesta Toronto.

Pozdravljajoč kanadske Slovane v imenu Slovanov v Združenih državah, je L. Kryzicki naglasil, da so kulturne in prosvetne aktivnosti kanadskih Slovanov ogromno obogatile kulturno življenje kanadskega ljudstva.

"Enotnost Slovanov ni danes več pobožna želja velikodušnih ljudi, ampak dejstvo, katero je prodrlo v vse dele sveta, kjer prebivajo slovanski naseljenci. To dejstvo je objelo vse kar je iskrenega in rodoljubnega. Da je to v resnici tako, nam priča ta veličastna udeležba na tem zgodovinskem koncertu, katerega se niso mogli udeležiti tisoči, ker je ta velika dvorana premajhna", je dejal Kryzicki.

Govornik se je nato obrnil na njegov obisk v slovanskih državah v Evropi, kjer se je razgovarjal z delavci, kmeti, delavno inteligenco, predstavniki ljudskih vlad in vsepovsod opazil veliko prerojenje, vsestranski delovni polet pri obnovi in izgradnji. Opazil je tudi neomajano odločnost slovanskih narodov, da bodo ostali za vedno enotni in složni v obrambi svojih težko priborjenih pravic, svobode in vseh pridobitev v prošli vojni, ter da se ne bodo nikoli več vrnili na staro predvojno stanje pod upravo grofov, kjer so kmetje samo robovali na polju, a delavec je prejemal le 2c na dan plače. Slovanski narodi so danes svobodni in neodvisni, oni so gospodarji svoje zemlje in krojijo svojo bodočnost v polnem smislu besede. **Oni so steber miru in varnosti v svetu.**

Leo Kryzicki, ki je izvrsten govornik in voditelj naprednih Slovanov v Združenih državah, je bil večkrat prekinjen z burnimi vzkliki in odobravanjem njegovega dela pri ujedinjevanju Slovanov v izseljeništvu, za mir in napredek, za pospešenje njihovega kulturno-prosvetnega dela, za zbližanje narodov teh dežel z Slovanskimi narodi v Evropi.

Drznost vojnih kriminalcev v Italiji

Beograd, (Tanjug). — "Borba" od 18. januarja piše, da sta vojna zločinca, Orlando in Achille Marazza, katerih izročitev je nedavno zahtevala jugoslovanska vlada, dala svoje izjave preko italijanskega časopisja v katerih poskušata oholo zanikati zločine, ki sta jih vršila v Jugoslaviji za časa 29. mesečne fašistične okupacije. Še več, ta dva bandita cinično zavijata, da sta pustila za sabo "dober spomin" v krajih kjer sta vršila umore in zločine.

Tadeo Orlando, divizijski general fašistične okupacijske armade je v izjavi "Ansa Agenciji" imel celo toliko drznosti, da je trdil; "nikakršni zločinski dokumenti ne obstojajo proti meni."

V zvezi s to izjavo je "Borba" priobčila fascimile ukaza št. 0260-29, ki je bil izdan 2. julija 1942., kateri se tiče teh dveh zločincev v katerem je Orlando med drugim ukazal takole: "Samo ranjeni, ženske in otroci pod 18. letom se naj dovedejo pred sodišče. **Vsi drugi se morajo ustreliti na licu mesta."**

Neizročitev vojnih kriminalcev, Orlanda in Marazza — zaključuje "Borba", predstavlja resno kršenje spoštovanja do naše države. Namestiti ju na odgovorne položaje dokazuje, da sedanja Italijanska vlada ščiti vojne zločince in izziva demokratične sile. To tudi dokazuje, da je bila tema dvema kriminalcema že dodeljena vloga za izvajanje načrtov ameriških vojnih hujskačev.

Tim Buck bo kandidiral v prihodnih volitvah

Toronto: — Na velikem zborovanju, ki se je vršil v Massey Hall-i 22. jan. katerega se je udeležilo okrog 3000 oseb in je bil prirejen v spomin 24. obletnice smrti Lenina, obenem pa tudi praznovanje 100 letnice odkar je bil razglašen prvi komunistični manifest, — je voditelj Delavske Progresivne Stranke Tim Buck naznanil, da je sprejel kandidaturo za prihodnje volitve. Dejal je, da se bodo vršile, najmanj v štirih provincah Kanade, provincijalne volitve in zelo verjetno tudi zvezne volitve v kanadski parlament v Ottawi.

Tim Buck je tudi dejal, da bo DPP v vseh bodočih volitvah podpirala CCF kandidate v krajih kjer ne bo imenovan kandidat DPP. In to vkljub temu če bo nekaterim ljudem na vodstvu CCF po volji ali ne. "Mi še vedno smatramo CCF kot social-demokratično stranko, "katere moč se dostikrat rabi v obrambo dobičkarskega sistema, da tako brani interese kapitalističnega razreda v odločilnih trenutkih." Toda to nas ne sme odvrniti od delavske enotnosti, katera je potrebna za poraz starih kapitalističnih strank, liberalce in konservativce. Komunistična stranka stoji na principih delavske enotnosti i nta enotnost se mora doseči potom progresivnega in socialistično mislečega članstva v CCF. V unijah se mora to članstvo izobraževati o temeljni razliki med idealogijo in prakso, ki jo zasledujejo social-demokrati in teorijo in prakso, ki jo uči marksizem.

"Mi predlagamo izvoliti CCF vlado v prihodnjih volitvah in bomo vsled tega podpirali vse napore in podvzetja, ki jih bo podvzela CCF za ohranitev miru. Tim Buck je jasno povedal, da je poraz konservativcev in liberalcev mogoč le edino z delavsko enotnostjo.

Pozdravni brzojav

IZ VELIČASTNEGA VSE-SLOVANSKEGA ZBOROVANJA V TORONTO JE BIL POSLAN VSE-SLOVANSKEMU ODBORU V BEOGRAD, NASLEDNJI BRZOJAV:

"Nad 3000 kanadskih Slovanov iz Toronte, Ontario zbranih na našem skupnem zborovanju solidarnosti dne 25. januarja pošilja naše tople in bratske pozdrave Vse-Slovanskemu odboru in preko njega ljudstvu vseh slovanskih dežel.

"Navdušeni z neprimerljivim junaštvom in neizmernimi žrtvami, katere so slovanski narodi izkazali in dajali v naši skupni borbi proti črnim silam fašizma in sužnosti, kakor tudi na polju obnove, — mi obljubljamo, da bomo enotno in trdno stali v obrambi svetovnega miru.

"Kakor v prošlosti, tako bomo tudi v bodočnosti z večjo požrtvovalnostjo posvetili naše delo za popolno odstranjenje in uničenje vseh ostankov fašizma, kateri samo po dveh letih in pol, po zmagi Združenih Narodov ogrožajo pahniti svet v kaos in zopetno uničevalno svetovno vojno.

"Naj živi nerazrušljiva enotnost in solidarnost slovanskih narodov, v borbi za napredek, varnost in mir!

"Naj živi solidarnost dZruženih Narodov v borbi za svetovni mir!

"Naj živi prijateljstvo ljudstva Kanade z Slovanskimi narodi!

"EDINOST"

Published weekly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

EDINOST

Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaročenih člankov in dopisov se ne vrača.

Sovražniki enotnosti na delu

Uredništvo Edinosti je prejelo pismo od neke osebe iz St. Catharines, ki se je podpisala "M.N. Demokat". Ta oseba se sklicuje na J. Cesarja, ki se je nedavno vrnil iz obiska v Jugoslaviji, češ, da mnogo pripoveduje o novi Jugoslaviji, a da mi tega nočemo priobčiti.

Ni nam znano, kaj je govoril in kaj govori omenjeni J. Cesar, ampak se nam vidi potrebno napisati par besed o sovražnikih enotnosti, ki so bili na delu v okolici St. Catharines dolgo prej, predno je šel J. Cesar v stari kraj in tako so še danes.

Ta "Demokat", ne vemo če je v St. Catharines, kateri od Slovencev pod takim imenom in se nam zdi, da je izmišljeno, nam piše, da J. Cesar govori, "da je tam milica, posebno OZNA vedno za petami, da ljudje kateri imajo krave oddajajo mleko, da je mnogo ljudi na prisilnem delu in da plačujejo davke ter da živi narod v pomanjkanju.

Kar se tiče varnostnih organov, seveda da jih imajo. Saj jih ima vsaka država. To ni nobena tajna v nobeni državi in tudi ne v Jugoslaviji. Razlika je v tem, da varnostni organi v novi Jugoslaviji varujejo interese delovnega ljudstva, ga ščitijo pred verižniki, iskoriščevalci, izdajalci in podobno tako golaznijo. Kdor je pošten, delaven in prijatelj delovnega ljudstva, se mu ni treba bati miličnika, ker je ta prijatelj in varuh delavnih ljudi.

Nobeno čudo ni, da se oddaja mleko, to se je oddajalo tudi prej v mlekarne. Pomisliti je pa potrebno, da je mnogo nepreskrbljenih otrok v Jugoslaviji, ki so zgubili v vojni svoje stariše, zanje je potrebno mleko in kdo bi jim odjedal mleko. Sami nimajo krav.

Obrekavanje o prisilnem delu, je že star neslan način obrekovanja nove Jugoslavije. Priden in pošten delavec sam rad dela in izvršuje Petletni plan, ker ve da mu bo izvršitev plana prineslo blagostanje.

Dalje navaja davke, pravi; "da naprimer bajtar z dvema osebama, ki redita eno kravo plača 3.200 dinarjev letnega davka, srednji kmet od 10.000 do 15.000 dinarjev.

Vemo, da to ni pisal prijatelj Jugoslavije in da je njegov namen obrekovati novo Jugoslavijo, vendar te številke četudi so morda pretirane, niso tako strašne če se primerja, da mora tukaj plačati lastnik hiše, ki ima tri sobe in morda kako gredo za solato za hišo, od $100.00 da $120.00 letno in to neglede če ima delo ali ne. Med tem, ko je v novi Jugoslaviji dela dovolj za vsakega, tako nam pišejo svojci in mi jim verjamemo.

To bi bile nekako vse "hudobije" nove Jugoslavije o katerih naš "M.N. Demokat" želi, da bi pisali, razen še da je narod v pomanjkanju. Mi tega še nikoli nismo trdili, da je v Jugoslaviji vsega dosti. Mi smo pisali, da je narodu treba pomagati, ker je tam potrebno vsaka mala stvar, od šivanke do lokomotive. Obrekovali nove Jugoslavije nismo, ker vemo kdo je kriv, da narod nima vsega na razpolago. Vsled tega smo imeli in bomo še imeli zbirne akcije, ker smo jim željni pomagati, četudi oni nas ne prosijo. Mi se ne čudimo, da narod nima, ampak se čudimo, da ima toliko, kot ima po strašnem razdejanju v vojni in štiriletni fašistični okupaciji.

Kar se tiče stanja ni zanj odgovorna nova Jugoslavija. Odgovorni so tisti, ki so pognali zverinskega sovražnika človeštva nad nedolžni narod. Takrat, ta "M.N. Demokat" ni imel besede, da bi povedal koliko davka plačuje narod v krvi, da bi povedal, da narod ne daje samo mleko, ampak tudi kri za svobodo. Takrat, kot sedaj je temu "M.N. Demokatu" utripalo srce kdaj se bo tudi on pridružil fašizmu, da bi pomagal zadušiti svobodo za katero je narod krvavel.

Danes si narod v Jugoslaviji gradi in obnavlja svojo državo na pogorišču in to s svojo lastno močjo. Dela neutrudljivo, da bi nekoč imel, da bi se gospodarsko osamosvojil, da bi neodvisno od nikogar živeli v svobodi za katero je padlo skoro dva miljona žrtev. Ko bo izvršen Petletni plan, se našemu narodu ne bo potrebno več seliti iz svoje rojstne domovine, kot smo se morali mi in najbrž, da tudi "M.N. Demokat".

Vemo da je danes narod tamkaj zadovoljen navzlic pomanjkanju, ker vidi bodočnost. Tukaj, naprimer, ki ni padla niti ena sama bomba, ki ni bilo razrušeno niti eno samo poslopje, narod ne more biti zadovoljen, ker je draginja vsak dan večja. Primanjkuje marsikaj in je vsaki dan slabše, a tam vsaki dan boljše. V izobilju žive le oni ki so si v vojni nakopičili bogastvo in sedaj, ker videjo da jim je dobro neslo, hujskajo na novo vojno, katerim pridno pomagajo sovražniki enotnosti in obrekovalci nove Jugoslavije.

Ni težko obrekovati in razbijati enotnost, a težje jo je graditi, dokler se človek resno ne poglobi ter razmisli, katera je prava pot, ki vodi v blagostanje in ono sebična pot, ki vodi v sovraštvo in propast.

Zato namesto obrekovanja, dajmo rajši enotno in bratsko pomagati našemu narodu, ker je pomoči potreben in vreden. Sicer oni nas ne prosijo pomoči, toda mi se moramo sami zavedati, da jim je treba pomagati, ker so to pomoč zaslužili.

Vedno smo radi povedali in pisali resnico o novi Jugoslaviji. Nikoli nismo poskušali ničesar zakrivati, a ljudje, ki skrivajo celo svoje lastno ime nimajo dobrih namenov. Oni so sovražniki enotnosti.

POROČILO NA GL. SEJI SVETA KANADSKIH JUŽNIH SLOVANOV

POROČA: GL. TAJNIK EDO JARDAS

Ta seja Gl. odbora SKJS je sklicana iz nekoliko važnih razlogov, o čemer se bodo člani gl. odbora prepričali tekom diskusije o vprašanjih katere današnji časi nalagajo pred naš SKJS.

Od zadnje seje gl. odbora SKJS, ki se je vršila 23. marca 1947. leta, so se dogodile mnoge premembe, ki vplivajo na nadalnje delo SKJS. V to spada predvsem dejstvo, da se je med tem časom izselilo mnogo našega naroda na stalno bivanje v novi ljudski in demokratični Jugoslaviji, naši zibelki. Med povratniki se je povrnilo tudi mnogo naših aktivistov. Akoravno je ta osnovna prememba od naše zadnje seje pozitivni pojav katerega vsi naši rodoljubi pozdravljajo, ga moramo imeti mi v vidu pri sprejemu sklepov za naše nadalnje delo. Mi bomo na to osnovno premembo pozitivno reagirali in ne bomo dovolili, da vsled nje zmanjšamo količino našega dela, ampak obratno, da k zbiranju pomoči obnovi in izgradnji stare domovine pristopimo pod geslom: **Za vsakega povratnika dva nova aktivista v SKJS iz vrst onih, kateri začasno ali stalno ostanejo v tej deželi.**

Zaključki in odločbe te plenarne seje SKJS bodo plodni le takrat, ako naše dosedanje delo kritično pregledamo, opazimo in odstranimo nedostatke in pogreške in v luči okolnosti, ki so nastale z odhodom stotine naših aktivistov v staro domovino in nadaljujemo z delom, kateri bo na vseh delokrogih naše delavnosti nudil največje uspehe.

NAŠE DOSEDANJE DELO

Vsaki član SKJS in vsaki jugoslovanski rodoljub more biti s polno pravico ponosen z uspehi na polju materijalne pomoči narodom junaške Jugoslavije v teku prošlega leta. Vsi naši uspehi, katere bom tukaj naštel, se imajo v prvi vrsti pripisati, globoki ljubezni izseljenih Jugoslovanov napram svojemu narodu, njegovemu današnjemu vodstvu in osvobodilnem delu naših narodov, omogočenem z genijalnim vodstvom maršala Tita in Komunistične Partije Jugoslavije. Zasluga za uspehe v izgradnji našega sklada rekonstrukcije, nabave in odpreme strojev, omogočavanje rodoljubom, da se vračajo v svojo svobodno domovino, se mora tudi pripisati rodoljubni odgoji našega naroda v njegovih demokratičnih pokretih in naprednem tisku, t.j. trem bratskim Zvezam in trem demokratičnim listom; Novostim, Srbskem Glasniku in Edinosti. Naše kampanje za pomoč narodom Jugoslavije so aktivno podpirane tudi po drugih demokratičnih ustanovah našega naroda, kot H. B. Zajednici, mnogimi odseki S. N. Saveza, S.N.P. Jednoti, VPZ Bled in drugimi. No, vsi naši napori bi bili jalovi, da nismo skrbno negovali in vzgojili bratstva in enotnosti med vsemi rodoljubnimi kanadskimi Jugoslovani: Hrvati, Srbi, Slovenci, Črnogorci in Makedonci, kakor v delu za zbiranje materijalne pomoči, tako v javnih kampanjah za moralno pomoč narodom Jugoslavije ob prilikah njihovim opravičenim zahtevam za priključenje vseh jugoslovanskih krajev k svoji zgodovinski in etnični matici — FLR Jugoslaviji.

KAKŠNI SO V GLAVNEM USPEHI NAŠEGA DELA OD PROŠLE SEJE GL. ODBORA SKJS DO DANES?

Povratniki. — Tekom 1947 so odšli štirje transporti povratnikov v Jugoslavijo. Prvo potovanje je bilo iz Vancouver-ja, kjer se je ukrcalo na naš dični Radnik 29 potnikov-povratnikov, največ gozdnih delavcev in poklicnih ribičev. Kasneje so sledila tri krožna potovanja parnika Radnik, v maju, avgustu in oktobru. Prva dva Montreal-Reka, tretji, Montreal-Split. S prvim transportom je odpotovalo 29 povratnikov, drugim 492, tretjim 448, in četrtim 323. Vsega skupaj torej, na organiziran način in s pomočjo SKJS, **v teku 1947 se je v staro domovino vrnilo 1.292 naših rojakov.** Potom privatnih institucij se je vrnilo le 250 oseb našega naroda. **Vsega skupaj se je iz Kanade vrnilo v letu 1947 v staro domovino, preko 1.500 našega naroda.**

Mi smo prepričani, da se bo ogromna večina povrnjenih rodoljubov vključila k izgradnji in obnovi v vojni uničene domovine in s tem dali svoj prispevek, da se častne naloge prvega Petletnega plana Jugoslavije premene v delo. Brez dvoma, da bo tudi nekaj omahljivcev, oportunistov in pustolovcev, kateri se bodo prvih težkoč ustrašili, toda mi smo prepričani, da bo takih malo. Jedro povratnikov bo brez vsakega dvoma dobro in bodo dobri in koristni člani novega društva, izvojevanega v štiriletni divni borbi enotnih narodov Jugoslavije.

Poleg svojih rok, strokovnega znanja, delovne discipline in ljubezni napram pridobitvam osvobodilne borbe, so vzeli povratniki s seboj vso svojo v znoju in z žulji pridobljeno imovino. Dočim so denarne prihranke vložili v sklad rekonstrukcije, osebno imetje, obutev, pohištvo, orodje in tudi nekaj hrane pa so ponesli s seboj v staro domovino. Tako je druga skupina povratnikov ravno pred odhodom v domovino vložila v rekonstrukcijski fond SKJS svoto $59.850 a s sabo vzela tovora v velikosti od 33.773 kubičnih čevljev. Tretja je vložila v fond rekonstrukcije $68.-750 in s sabo vzela 29.912 kub. čevljev imovine. Četrta skupina, akoravno številčno najmanjša, je vložila pred odhodom $103.600 v fond rekonstrukcije, a s seboj vzela za 29.113 kub. čevljev blaga in pohištva. Ljubezen jugoslovanskih povratnikov napram domovini in novimi okolnostmi v njej, se najbolje izraža z dejstvom, **da so tri skupine pred svojim odhodom vložile v fond rekonstrukcije svoto $232.200.00, a prtljage so vzele s seboj za 92.798 kub. čevljev.**

Ogromno in težko je bilo to delo, tovariši in tovarišice. No, mi smo ga obvladali. Prebrodili smo vse težkoče in zapreke, zahvaljujoči se visoki zavesti samih povratnikov in dobremu sodelovanju lokalnih podružnic SKJS. Bile so tudi pomanjkljivosti in pogreške, ali to so bili le neznatni slučaji in kot posledica pomanjkanja iskušenj, pomanjkanja močnega administrativnega aparata v uradu SKJS, dostikrat neizpolnjevanja navodil iz gl. urada SKJS po onih povratnikih, kateri še niso poznali organizacijo in njeno moč. Verjetno je, da bodo dosedanje naše iskušnje v tem delokrogu naše delavnosti omogočile bodočim voditeljem SKJS mnogo bolj urejeno planiranje in organizacijo ukrcanja vseh nadaljnih skupin povratnikov.

Rekonstrukcijski fond je do konca tega leta vključeno 31. dec. 1947 znašal $1,797.977.41.

Ogromna je to številka, posebno ko vzameno v obzir, da ona predstavlja z težkim delom prihranjeno imovino našega naroda v tej deželi. Kakor je ta svota sad dolgoletnega napornega dela in skrbne varčnosti našega človeka v dalnjem, tujem svetu, tako je tudi izraz njegove globoke ljubezni napram veličastnim pridobitvam naših narodov, katero ni mogla ugasniti oddaljenost niti vsi poskusi "domače" in tuje reakcije, da naš narod odtuji in odnarodi.

NABAVA STROJEV IN ORODJA

Že takoj v začetku ideje za izgradnjo rekonstrukcijskega fonda, je bilo naglašeno, **da se bo ta fond rabil izključno za nakup najpotrebnejših modernih strojev in orodja in poslalo v domovino.** Vodstvo SKJS je zaprosilo narodne oblasti, da pošljejo spisek najpotrebnejših strojev in so bile napram temu spisku vršene naročbe in pošiljke. V začetku, dokler še ni bilo takega spiska, se je naročilo neke manjše naročbe strojev napram mišljenju vodstva pri SKJS. No, kasneje se je strogo pazilo na naročila oblasti iz domovine. Kakor boste razvideli iz popisa, **je do sedaj nabavljenega in odposlanega za $936.643.69 orodja in strojev v staro domovino.** Poleg tega je SKJS vložil naročbe za nekoliko velikih kompresorjev za rudnike v znesku $218.593.07 kar bo pripravljeno za odpremo na spomlad, oziroma za prvo potovanje z parnikom Radnikom to leto. **Skupaj smo torej porabili za nakup strojev in orodja $1,155.227.-75.**

V začetku so se nabave naročevale iz Gl. urada SKJS in po lokalnem odboru SKJS v Vancouverju. Iskušenje so pokazale, da ta praksa ni umestna, in je bilo nato po gl. izvršnem odboru odločeno, da se vse naročbe in pošiljke centralizira skozi gl. urad SKJS. Jaz mislim ta je ta odločba na mestu in pravilna ter naj bi še nadalje ostala v veljavi, ako se hoče zadovoljiti najbolj perečim potrebam v domovini, zagotoviti pošiljke ob času, zagotoviti kvaliteto naročbe in najnižjo ceno.

POŠILJKE RDEČEMU KRIŽU JUGOSLAVIJE

Akoravno nismo vodili nikakih pomožnih kampanj, smo v teku prošlega leta poslali Rdečemu Križu Jugoslavije okrog $10.000 vrednosti zdravil in zdravniških instrumentov. Poleg teh pošiljk naravnost iz gl. urada SKJS so razne lokalne podružnice in prijateljske ustanove poslale preko SKJS v domovino 225 zabojev obleke, obutve **v skupni teži 15.000 funtov.**

V naših aktivnostih smo se držali dejstva, da se naše osnovno delo obstoji v izgradnji rekonstrukcijskega fonda in pomaganja kanadskim Jugoslovanom povratek v domovino. To je temeljni razlog, da nismo skozi celo leto imeli niti ene pomožne kampanje, kar pa seveda ne pomeni, da je pomožna akcija prestala, kakor to dokazujejo gornje številke. Posamezne lokalne podružnice SKJS so poleg vsega dela pri zbiranju rekonstrukcijskega fonda, zbirale tudi v pomožni fond v **čemer so se posebno izkazale naše rodoljubne žene.** Cela vrsta podružnic je tekom prošlega leta zbirala v korist izgradnji ali obnovi šol, čitalnic, domov, itd. v njihovih posameznih vaseh, občini ali okraju. V takih pomožnih akcijah je bilo zbranega in poslanega na Gl. urad SKJS, kateri je to odposlal dalje prejemnikom v domovino $36.432.30. Poleg te svote je bilo zbranega vsaj še par deset tisoč dolarjev ter poslana naravnost iz naselbin v domovino.

Ker smo imeli v zvezi z gori imenovanimi svotami nekatere težkoče, smatram da to vprašanje zahteva podrobno objašnenje in mi boste dovolili, da o njem obširneje govorim.

Osnovna ideja je bila, da bo Gl. urad SKJS vso v gornjo svrho prejeto svoto poslal prejemnikom v domovino, oziroma ustanovam, katerim je bila namenjena. Z odločbo Gl. Izv. Odbora se je predložilo narodnim oblastem v domovini, da se SKJS dovoli vse te svote vključiti v rekonstrukcijski fond na ta način, da bi narodne oblasti iste izplačale prejemnikom v dinarski protivrednosti. SKJS bi v povrnitev izdalo toliko manj certifikatov. To se je predložilo vsled tega, da bi se izognilo že tedaj, akoravno v milejši meri nego danes, obstoječi omejitvi izvoza valute. Med časom, ko smo dobili iz domovine končni odgovor, je nastala stroga prepoved izvoza kanadske valute in vse naše prošnje za izvozno dovoljenje so bile brezuspešne. Tako so te svote ostale v blagajni SKJS. Končno je glavni Izv. Odbor sprejel odločbo, da se te svote vrnejo onim, kateri so jih poslali, kar je bilo tudi storjeno. Do danes je vrnjenega $26.682.55, tako, da se v blagajni SKJS ob koncu leta nahaja še $3.404.75 za te svrhe prejetega denarja.

Druga težkoča, na katero smo naleteli pri našem delu je dejstvo, da v mnogih naselbinah ni razumevana svrha in vloga SKJS. Prečesto se dogaja, da se na sejah lokalnih podružnic SKJS diskusira vse od kraja, **samo ne delo SKJS.** Mnoge podružnice niso razumele osnovnega dejstva, da je za pravilni in sistematski razvoj SKJS potrebna **koordinacija vseh izseljeniških naprednih ustanov.** Navodila se lokalnim podružnicam ne pošiljajo zato, da leže v omari tajnika ali predsednika, **ampak, da so na skrbi vseh jugoslovanskih izseljencev v dotičnem mestu.** Neobhodno je potrebno za uspešno delo okrog povratka in drugih naših delavnosti, da se upošteva navodila iz gl. urada SKJS. Vsled tega ker ni bilo koordinacije, niti organizirane diskusije navodil, ter **izročenje istih vsakemu poedinemu povratniku,** je mnogi povratnik uredil svoje stvari kot je najbolje vedel in znal. Rezultat takega dela je bil, da je bila centralna blagajna SKJS izpostavljena nepotrebnim stroškom, a mnogi povratnik neprilikam.

Mnogi naši nedostaki so vzniknili tudi iz dejstva, ker Gl. urad SKJS ni imel dovolj iskušenega osobja. Delo, katerega so okrog repatriacije, naročb, pošiljk in ukrcanja strojev, vršili ljudje v glavnem uradu, je bilo dovolj veliko za še toliko oseb, kolikor jih je bilo v uradu. Da bi se v bodoče izognilo brezpotrebnim pogreškom in omogočilo redno poslovanje Gl. urada, kot ene resne ustanove, je potrebno v glavni urad namestiti **še vsaj dve osebi,** delovne in izurjene sile.

NAŠE BODOČE DELO

1. **Rekonstrukcijski fond** — Brez dvoma da je navažnejše delo SKJS., da še nadalje gradi sklad rekonstrukcije, nabavo strojev, orodja in nudi pomoč povratnikom. To so naloge okrog katerih se morajo gibati vse naše osnovne aktivnosti.

Jaz sem prepričan, da ne bomo imeli potežkoč za izpolnjenje naših obljub za dva miljona dolarjev

(Dalje na 3 str.)

Proglas član. treh bratskih Zvez in vsem rodoljubnim Jugoslovanom v Kanadi

IZ SKUPNE SEJE GLAVNIH ODBOROV SAVEZA KANADSKIH HRVATOV, SAVEZA -KANADSKIH SRBOV IN ZVEZE KANADSKIH SLOVENCEV, ODRŽANE 11 JANUARJA 1948 V TORONTO

Tovariši in tovarišice, člani treh bratskih Zvez in ostali napredni Jugoslovani!

Izvršni odbori: Saveza Kanadskih Hrvatov, Saveza Kanadskih Srbov in Zveze Kanadskih Slovencev so imeli skupni sestanek 11. januarja 1948. leta v mestu Toronto s člani Glavnega odbora in delegati odsekov Zvez iz nekaterih naselbin.

Na tem sestanku so bile na razpravi splošne zadeve, katere segajo v življenje naših naseljencev v Kanadi, a posebno okolščine in dejstva, ki vplivajo na delo in naloge naših bratskih pokretov.

Po obširni diskusiji se je ugotovilo, da so naše Zveze izvršile častno vlogo in da so pogoji in razmere pred nami, ko je treba pristopiti k spojenju treh bratskih Zvez v eno.

Ti pogoji se karakterizirajo: Prvič, z dejstvom obstojanja nove FLR. Jugoslavije — enakopravne in nerazdružljive skupne domovine vseh njenih narodov, ter dejstvom množične želje in povratka naših izseljencev v novo Jugoslavijo, a v prvi vrsti našega članstva, kar neizogibno dovaja stopnjema do slabljenja naših posameznih gibanj in tiska.

Drugič, ker so naše Zveze, s svojim naprednim tiskom, med svojimi narodnostnimi skupinami, v delu pri organiziranju in izobraževanju naših delavcev v naprednem delavskem duhu; v borbi proti reakciji, širenju bratske sloge in enotnosti med našim izseljeništvom, zbiranjem pomoči našim narodom v stari domovini, udejstvovanjem v borbi naprednih demokratičnih sil v Kanadi posebno za časa vojne proti fašizmu, zbrale v svojo sredino in okrog sebe, ogromno večino naših izseljencev, kateri so se otresli šovinističnih nagibov, ki so bili razpihovani po režimih stare Jugoslavije in od strani ustašo-mačekovcev, četniko-obranašev in rupnikovcev, ter se politično razvili na dostojno višino, da morejo biti popolno organizirano združeni in delovati v eni enotni organizaciji.

Danes, pod pogoji novih razmer in okolščin, ki stoje pred nami, morajo biti naše Zveze začetnice tesnejšega zbližanja in poglabljanja bratske sloge, utrjevanja naprednih sil in enotnosti splošne poštene in delovne emigracije iz Jugoslavije v Kanadi.

Zjedinjeni v eno Zvezo v današnjih razmerah, bomo mogli uspešneje odbijati strup reakcionarnih skupinic med našimi izseljenci, ki so nasprotne naprednemu delavskemu gibanju Kanade, demokratičnim silam ljudstva v tej deželi v splošnem in sovražne novi Jugoslaviji. Visoko ceneči ime in tradicije svojih narodov, kateri so v Jugoslaviji dobili popolno svobodo in enakopravnost, oslanjajoči se na iskušnje in sijajno prošlost naših Zvez, a posebno na s krvjo doseženo svobodo in enotnost naših narodov v stari domovini, bomo vnesli ime Jugslavije in jugoslovanstvo v izseljeništvo mnogo uspešneje in bomo tako zmožni doprinesti večje udejstvovanje v borbi demokratičnih sil te dežele, večje in boljše razumevanje potrebe prijateljstva in dobrih odnosov med narodi Kanade in narodi nove Jugoslavije, za ohranjenje in utrjevanje miru v svetu .

Iz gornjih razlogov je skupna seja Glavnih Odborov treh bratskih Zvez sprejela sledeče zaključke:

1). Da se naj še v tem letu, ne kasneje od meseca junija, skličejo konvencije, na katerih bo postavljeno vprašanje o spojenju treh bratskih Zvez v eno organizacijo.

2). Da se naj do časa konvencij, vsestransko razpravlja skozi naš tisk in naše organizacije o spojenju, strukturi in značaju skupne organizacije.

Tovariši in tovarišice, člani treh bratskih Zvez!

Na osnovi gornjih dognanj in zaključkov Glavnih Odborov, vas vse pozivamo, da na sejah organizacij, javnih zborovanjih in sestankih, ter v našem tisku vsestransko razpravljate to vprašanje, da tako do časa konvencije izrazimo in izravnamo naša mišljenja o spoju naših Zvez in o obliki skupne organizacije, katera naj bi bila izraz vseh naših dosedanjih pridobitev in uspehov. Posebno na vas vse apeliramo, da do časa konvencije delate z vsemi silami za organiziranje novih članov v svoje Zveze, da aktivizirate svoje vrste, tako da bi k skupni organizaciji pristopili številčno večji in močnejši.

Bratje in sestre ostali rodoljubni Hrvati, Srbi in Slovenci.

Obračamo se tudi k vam, da se tudi vi, v duhu bratske sloge in enotnosti naših izseljencev in naših narodov udeležite v razpravi tega vprašanja. Pristopite v naše organizirane vrste in skupaj z nami postanite sestavni del našega edinstva. S tem bomo ustvarili močno skupnost Kanadčanov južno-slovanskega porekla, v kateri bo odprt pristop tudi našim bratom Makedoncem in Bolgarom v Kanadi.

V tem cilju vam z našega skupnega sestanka pošiljamo vsem skupaj naše tople tovariške pozdrave z vzklikom:

Naj živi bratstvo in enotnost naših izseljencev v Kanaadi!

GLAVNI ODBORI:
Saveza Kanadskih Hrvatov
Saveza Kanadskih Srbov in
Zveze Kanadskih Slovencev

Poročilo na Glavni seji Sveta Kanadskih Južnih Slovanov

(Iz 2 strani)

rekonstrukcijskega fonda. Ker smo v teku prošlega leta zmogli ta neizmerno važni sklad dovesti do ogromne svote — **miljon in osemstotisoč dolarjev,** — bomo do prvega transporta povratnikov, v aprilu ali maju 1948., z lahkoto zbrali ostalih dvestotisoč dolarjev. Edino je potrebno nekoliko več razumevanja in incijative v onih naselbinah, katere so dosedaj zaostajale v tem delu.

2. Povratniki — Naše najvažnejše in najtežje delo tekom 1948. leta bo brezdvomno, organizirati tri transporte povratnikov.

Poročila, katere prejema Gl. urad SKJS iz naselbin govore, da je med narodom ogromno zanimanje in želja za povratek v topli objem svoje svobodne domovine. Vse vpitje tukajšnje reakcije in "naše lastne" ni v stanju ugasiti gorečo željo rodoljubnih Jugoslovanov v Kanadi za vrnitev. Tudi klevete onih pustolovcev in brezhrbtenjakov, ki so se vrnili v Kanado, predno so načeli socijalistično pogačo nove Jugoslavije, ne delujejo na naš narod v Kanadi. Delavci zelo dobro **razumejo, ker jih** uči iskušnja kapitalističnega iskoriščanja in proletarski instinkt, da v Jugoslaviji, za sedaj ni vseh udobnosti, katere more trenutno nuditi Kanada onemu kdor ima denar in **dokler ima denar.** Oni se zavedajo, da delavci Titove Jugoslavije, takorekoč iz ničesar, grade tehnično in industrijsko visoko razvito državo, da bi mogli jutri uživati, da bi bodoče generacije mogle živeti v blagostanju in neomejeni sreči, **da bi bila bodočnost vsem zagotovljena.** Napram temu, kdor ni pri volji zasukati rokave za ustvaritev teh velikih ciljev, se lotiti požrtvovalno dela, ta seveda se ne bo vrnil in tudi ni treba, da se vrne. Verižnikom in pustolovcem je bolje tukaj počakati, "bread line" in dom starčkov.

S tem in takim prepričanjem se pripravljajo nove stotine, tisoči kanadskih Jugoslovanov na vrnitev. Tovariši iz Vancouver-ja nas prosijo in zaklinjajo, da se jim zagotovi najmanj dvesto postelj za prvi, pomladni transport. Tak je tudi slučaj iz več drugih naselbin in SKJS je pozvan in dolžan iti tem rodoljubom na roko.

Akoravno bo Bogoljub Stevanov obširneje govoril o repatriaciji, se bom obrnil na tem mestu na kratko na neke najosnovnejše probleme v zvezi s tem vprašanjem.

a) Da bi se ta zamotani problem uspešnejše obvladal, je brezpogojno potrebno proučevati navodila iz Gl. urada, z njimi natančno upoznati vsakega povratnika in končno, **držati se istih,** ker navodila niso samovolja ljudi, kateri so zadolženi s tem delom v Gl. uradu, ampak so posledica pogojev in okolnosti v katerih živimo.

b) Ne sme se igrati s temi vprašanji. Ni niti pošteno ne tovariško, poslati Gl. uradu prošnjo za rezervacijo in ne priti na ladjo ali zadnji teden odpovedati. S tem smo oškodovali narodne oblasti, ker je postelja, ki je bila rezervirana ostala prazna. Nkdo se ne more pripraviti na pot v enem tednu in zavzeti posteljo onega, kateri je zadnji teden odpovedal ali pa se ni javil.

c) Lokalne podružnice SKJS bi morale na neki kolektivni, organizirani način iti na roke povratnikom. Pomagati jim pri izvolitvi dobrih zaupnikov, nabavi dokumentov, izpolnjavanju prošenj za potne liste, vprašanj na tiskovinah v zvezi z ukrcanjem, pomagati urediti prtljago, ukrcanje in pošiljanju prtljage. Vse to delo je skrb vseh nas. Danes sem jaz pomagal tebi, jutri bo meni pomagal drugi.

d) Naše pomožno delo — Prej sem podčrtal, da prošlo leto nismo podvzemali nikake pomožne akcije splošnega karakterja. Od tega plenuma je odvisno, ali se bomo še nadalje omejevali tega plemenitega dela, ali pa bomo to leto začeli vsaj eno tako akcijo. Jaz mislim, da je to naša dolžnost.

Narodi Jugoslavije so ponosni na veličastno vlogo, katero so odigrali v vojni za uničenje fašizma. Akoravno v pomanjkanju in bojkotirani od strani imperijalistične reakcije, oni nikogar ne prosijo za pomoč. Niti nas, svoje prijatelje, niti one kateri z vsakim dolarjem pomoči vežejo suženjski jarem. Sicer imajo oni na to pravico, ker so bile njihove žrtve na oltar svobode in resnične demokracije tako velike, da so zaslužili, ne samo priznanje vsega svobodoljubnega človeštva, **ampak tudi aktivno pomoč pri izgradnji in obnovi v vojni razdejani domovini.** Oni so nas veliko zadolžili s svojimi žrtvami in mi jim moramo zagotoviti nepresahljiv vir materijalne pomoči.

Težke posledice vojne se še vedno občutijo na narodnem telesu. Vojne rane še vedno niso zaceljene niti vojne sirote še niso odrasle, da bi se moglo zaustaviti pošiljanje modernih zdravil, katerih tam še vedno pomanjkuje. Jaz mislim, da bi ta seja Gl. odbora SKJS morala prinesti sklep, da se v bližnji bodočnosti, morda to spomlad, naredi kampanja za zbiranje fonda $25.000 za nabavo zdravil, obleke, obuvala otrokom brez starišev in za okrevališča, kjer delavci počivajo po trudopolnem delu.

e) **Naše agitacijsko delo:** — SKJS je v prošlosti odigral važno vlogo pri upoznavanju kanadske javnosti z razmerami in dejstvi v novi Jugoslaviji. Marsikateri Kanadčan, je vsled zlobne propagande imel napačno mnenje z ozirom na novo Jugoslavijo in razmere v njej. SKJS je pomagal razpršiti ta gosti dim omame, ker je namreč razpošiljal in tiskal informativni materijal na angleškem jeziku. To je bila temeljna svrha za izdajanje Buletina našega SKJS v angleščini. Akoravno bo SKJS še nadalje vršil to nalogo, jaz mislim, da je nadaljno izdajanje Buletina odveč. Danes imamo dovolj čtiva o novi Jugoslaviji v angleščini in bi bilo nadaljno izdajanje Buletina samo brezkoristno denarno breme v našem splošnem fondu, kateri je poleg tega tudi popolnoma prazen. Vsled tega predlagam, da se ustavi nadaljno izdajanje Buletina v angleškem jeziku, a da se namestu tega od časa do časa izdajajo brošure v angleškem jeziku o tekočih dogodkih v zvezi z napori FLR Jugoslavije za trajni in pravični mir v svetu.

Da bi se utrdilo lokalne podružnice SKJS po odhodu mnogih vodilnih ljudi v domovino; da bi se narodu pojasnilo zaključke te seje in pomagalo iste premeniti v delo in da bi se narodu pomagalo obvladati probleme repatriacije, bo potrebno podvzeti več turnej po vseh naselbinah našega naroda. Vsled tega predlagam, da se Gl. Izv. odboru naloži dolžnost, da v bližnji bodočnosti organizira več takih turnej.

Prošlo leto smo začeli izdelovati film v katerem naj bi bilo prikazano družabno življenje našega naroda, da se tako naredi dokument in spomenik našega životarenja v daljni Kanadi. Da bi se ta film popolnil, uredil in dovršil, da bo prikladen za javnost, bo potrebno vložiti še najmanj dva tisoč dolarjev. Prepričan sem, da se bodete vsi tukaj prisotni kakor tudi vsi ostali jugoslovanski rodoljubi širom Kanade strinjali s tem, da se nadaljuje z izdelavo tega filma in da se da v dolžnost Gl. Izv. odboru, da dovrši ta film.

To so najvažnejše naloge pred nami in sem prepričan, da jih bomo uspešno prevedli v delo, v prepričanju, da bomo s tem doprinesli vsaj mali del velikemu delu obnove in izgradnje FLR Jugoslavije.

Na našem zasedanju marca meseca lansko leto, smo sprejeli odstop tedanjega Gl. tajnika SKJS. Z istim problemom smo prizadeti tudi naj tej seji. Pri prevzemu dolžnosti Gl. tajnika v marcu prošlega leta, sem obljubil, da bom na tej dolžnosti ostal leto dni in po preteku te dobe, da se bom povrnil v domovino, kjer bom pod drugimi pogoji in okolnostmi nadaljeval z delom za stvar napredka. Svojo obljubo sem izpolnil, pomagal krčiti pot novim obvezam in delavnosti SKJS ter smatram, da bi bilo pošteno in tovariško da se mi dovoli vrnitev v kraje, kamor se nam vsem srce nagiblje — v FLR Jugoslavijo. V domovino bi se želel vrniti s pomladansko ladjo, katera bo ponovno prišla v Kanado — kakor se nam javlja iz domovine — v aprilu ali sredi maja tega leta. Akoravno sem pri volji še nadalje ostati v Gl. uradu, vse do odhoda ladje in pomagati tovarišem pri vršenju dela, je vendar moja želja, da se me reši dolžnosti najkasneje do koncem februarja. Novi tajnik bi napram temu moral nastopiti dolžnost čimpreje, ako je količkaj mogoče, konec tega meseca, da bi ga mogel uvesti v vse panoge dela in mu pomagati, da obvlada razna dela, trgovske, bančne, oblastvene in druge razne narave. Ne bi želel, da se ponovi praksa, katera je pod pritiskom okolnosti mene zadolžila s tem delom, ko je bila oddaja dolžnosti izvršena v nekoliko dneh. S tem je oškodovana, ne samo oseba zadolžena s tem delom, ampak tudi delo.

S tem končam moje poročilo v upanju in želji, da bomo ojačani s sijajnimi rezultati našega prošloletnega dela z podvojeno energijo prijeli za delo in izvršili nove naloge v korist obnove in izgradnje Titove Jugoslavije.

Razno iz Detroit-a

Detroit, Mich. — Članstvu SANS-a postojanke št. 108 se javlja, da se bo redna mesečna seja vršila **v nedeljo 1. februarja ob 3. uri popoldne v navadnih prostorih, Slovenskem Delavskem Domu na 437 S Livernois.**

Glavni odbor SANS-a je nedavno imel sejo, katere se je udeležil tudi naš predsednik J. Kotar, Upati je, da bo imel dosti zanimivega poročati o tej seji in je zato zelo važno da se seje udeležite v polnem številu.

Volili bomo tudi odbor za tekoče leto in tudi drugače je potrebno utrditi organizacijo, ker je velike važnosti za nas v Ameriki, posebno sedaj v teh viharnih časih. V tem letu se bodo vršile volitve za predsednika v Belo hišo in še kar je največje važnosti je to, da se organizira tretja stranka, katere vodja bo dobro znani bivši podpredsednik Henry Wallace, katerega je tudi Gl. Izvršni odbor SANS-a endorsiral in se izrekel za novo Progresivno stranko.

Omeniti moram tudi, da se bo vršila konvencija za tretjo stranko v Michigan-u na 21. februarja v mestu Lansingu. Potrebno je, da tudi mi izvolimo delegata za to važno konvencijo, tako tudi vse druge organizacije naj bi poslale svoje delegate na to važno konvencijo.

V listih ste tudi čitali, da je potuhnjeno napaden naš napredni tisk in s tem tudi vsa napredna javnost v tej deželi. Tožba proti Prosveti, Proletarcu in Enakopravnosti, katera je prišla iz farovža Sv. Vida v Clevelandu, ki jo je naperil Frank Gabrovšek, kateremu dišijo ameriški "$$$" ni mala stvar. Kaplan še nima državljanskega papirja, da bi štel toliko "capakov", tudi nima še "sinjoriti" v Ameriki, medtem ko jo imata Prosveta in Proletarec že vsak nad 40 let. Torej že več kot 40 let sta se borila za ameriško svobodo in pravice ameriškega ljudstva ,a kaplan se je pa boril na strani nazi-fašizma proti ameriški svobodi in ljudstvu. Po zlomu fašizma se je pa prišel boriti v Ameriko, proti Proletarcu, Prosveti in Enakopravnosti.

Torej, komur je kaj do gori imenovanih stvari in mislim da se tičejo vsakega poštenega človeka, se bo prav gotovo udeležil te važne seje **1. februarja v Slovenskem Delavskem domu, 437 S Livernois,** da bomo še nadalje energičneje delovali pri vsem kar je koristnega in naprednega za nas delavce. Tukaj je za nas samo ena pot, ali smo za napredek in blagostanje delavstva in delovnega ljudstva v splošnem, ali pa smo proti delavstvu, njegovi svobodi in blagostanju. Srednje poti ni. Torej vas še enkrat vljudno vabimo, da se udeležite te važne seje 1. februarja v SDD.

Frank Modic, tajnik

Poslovitev od rojakinje

Toronto: — Zadnjo soboto, dne 24 januarja se je tukaj vršil pogreb dobro znane matere, žene, sestre in prijateljice rojakinje Ivanke Škrabec, doma iz Blok na Notranjskem, stara 43 let. V Torontu zapušča moža, dva sina in eno hčerko. Koliko je bila priljubljena med prijatelji in poznana tukaj v mestu in okolici, se je videlo pri udeležitvi sprevoda za njeno krsto in številni venci ki so krasili njeno krsto na potu k večnemu počitku.

Sestra Škrabec; Bila si poznana kot dobra žena, mati in prijateljica. Težko Te bomo pogrešali vsi skupaj, posebno pa Tvoji dragi ki si jih morala zapustiti v svoji najlepši starosti kadar se začne resna doba človeškega življenja.

Trnjeva je bila pot Tvojega življenja zadnja leta, morala si veliko pretrpeti. Ali prišel je čas ko Ti je kruta smrt pretrgala nit Tvojega življenja. Rešena si za vedno Tvojih muk.

Res si morala prerano zapustiti Tvoje drage in ostale prijatelje. Ali misel ki nas vse skupaj navdaja, da mora vse kar se je rodilo umreti nas tolaži, da pridemo eden za drugim tudi mi za Teboj.

Draga sestra; Ti si prestala živeti, ali Tvoje delo ne bo pozabljeno med živimi, kajti dobro in pošteno delo živi tudi po smrti. Pri ločitvi k večnemu počitku Tebi izročamo zadnji pozdrav, Tvojim žalujočim pa izrekamo naše globoko sožalje.

Počivaj v miru in lahka naj Ti bo Kanadska zemlja.

J. H. Šerjak

Cene rastejo, a produkti farmerja se plačajo po starem

Galt, Ont. — Ni dolgo tega od kar je poljedelski minister podal izjavo o trgovski pogodbi med Vel. Britanijo in Kanado. Rečeno je bilo, da se bodo cene mesu podražile in da bo vse to dobil kanadski farmar in nihče drugi.

In res, cene mesu so se kar čez noč podražile. V trgovinah so se dvignile od 8 do 15c pri funtu. Farmarji so izjavo poljedelskega ministra veselo pozdravili, ali so bili kmalu razočarani. Cene klavni živini se niso spremenile. Ostale so na stari podlagi.

Dobičkarske korporacije plačajo farmarjem staro ceno, kakršna je bila pred izjavo poljedelskega ministra. Prvovrstno klavno živino plačajo po $15.00 do $17.50 za sto funtov žive teže. Za svinje plačajo $5.00 več kot pred izjavo. Farmar dobi $28.00 za sto funtov čiste teže, to je brez droba. Nekako $48.00 do $50.00 dobi za svinjo, ki tehta do 170 funtov. Ne sme biti pa težja, ker če je težja, kot 170 funtov se mu vzame za kazen tri dolarje.

Farmarja stane krma za tako svinjo zrediti $65.00. Cena ki je dobi, ne plača niti krme, delo je pa itak vse zastonj. Edini dobiček, ki mu ostane je gnoj, blato. Vprašanje nastane, kdo potem dela dobičke, ki se morajo nekje zbirati vsled povišanja cen? Zdi se mi, da velike korporacije in špekulantje.

Ko so bili pred par meseci klavniški delavci velikih klavnic Canada Packers, Swift in Burns na stavki vsled sramotno nizkih plač ter zahtevali 17c povišanja plače na uro, so se morali trdo boriti, da so dobili 5 do 8c povišanja na uro. Baroni teh kompanij so že takrat izjavili, da bo moral vse to plačati delavec in farmar. To smo vedeli tudi že prej, kajti če si delavec zvojuje par centov več plače, potem baron poviša za dvakrat toliko ali pa še več cene, da ima pri tem le še večje dobičke.

Narod Kanade protestira proti draginji in pošilja proteste v Ottawo na vlado, ali ministri v vladi se pa naravnost norce brijejo z ljudstvom. Kar takole pravijo: "če je predrago, ne kupuj". Lepe besede, kaj ne? Če so pravilne je pa drugo vprašanje. Reči bi morali še, da matere ne smejo učiti svojih otrok jesti in modrost teh modrijanov bi bila takoj razkrinkana.

Strinjam se z nekim govornikom, ki je na zborovanju v Torontu dejal, da je treba vse dobičkarje aretirati kot kriminalce, kot bandite, ker ropajo delavno ljudstvo. S težko prisluženim delavskim denarjem si pa polnijo njihove nikoli polne žepe. Ljudstvo Kanade samo zdihuje, kaj bo, kam vse to vodi? Najbrž še v težjo depresijo kot je bila 1930 leta.

Obiskal sem soseda. On se peča s svinjorejo. Predno sem vstopil v hlev sem v moje začudenje pred vrati hleva zagledal 11 mladih prašičkov, ki so se bili ravno skotili. Začuden sem vprašal soseda in ga pri tem pomiloval, kaj se je zgodilo z novo-skotenimi prašički? "Morda so zmrznili, ker je zimski čas?" Nekako jezno mi je odgovoril; "v mojem svinjaku ni zmrznil niti še eden sam prašiček, ali cena jih je zmrznila vse te, ki jih vidiš tu. Sam sem jih pobil, ker se ne splača rediti. Krma je predraga." Omenil je: "31 plemenskih svinj sem poslal v klavnico. Isto delajo tudi nekateri drugi farmarji," in še dodal — "danes farmarji nismo na boljšem, kot smo bili za časa depresije. To je naša dobičkarska demokracija!"

Vprašal me je kdaj bom jaz zapustil to dobičkarsko demokracijo in je dejal: — "da nimam jaz tukaj svojih starišev za vzdrževati, bi vse prodal in šel s teboj graditi novo Jugoslavijo, ker Tito je pravi gospodar, ki skrbi za delavce in kmete. Čital sem že mnogo od Tita in nove Jugoslavije. Prepričan sem, da bo tam dobro za kmeta, ker morajo baroni delati. To je pravilno, kdor ne dela naj tudi ne je.

Rojaki, tovariši Slovenci širom Kanade, kaj bomo pa mi dejali o tem kanadskem farmarju, mi ki smo se rodili v prelepi domovini Sloveniji. Ali bomo poslušali obrekovalce naše prelepe domovine in čakali, da bodo oni tam naredili domove za nas in mi se bomo potem kar v nje vselili in lepo živeli. Slišim od mnogo rojakov: "še par let bom počakal, da se malo obnovi in izboljša in potem seveda grem pa tudi jaz tam." Zakaj pa ne bi šli sedaj, ko je treba graditi domove, obnavljati in graditi novo Jugoslavijo! So vsakovrstni izgovori, da se ne more to ali drugo urediti. Osebne stvari se lahko uredijo, vse se še lahko proda po nekakšni ceni, kar bo nemogoče čez par let, ker bo velebizniz pobral ves denar od delavca, in kmeta in to ravno vsled te nastajajoče draginje. Delavec in kmet ne bo imel denarja, da bi kupil iz enostavnega razloga, ker plače so sramotno nizke in farmarske produkte prekupčujejo dobičkarji tako, da farmarju plačajo staro ceno, a prodajajo pa po neverjetno zvišanih cenah. Posledica tega bo, da bo takrat jok in stok, ko bo ves denar v žepih bogatinov in dobičkarjev. To naj bo zadosti za enkrat. Drugič se spet kaj oglasim, ko bo prilika nanesla. Take stvari in enake, kot sem napisal, bi bilo pa med tem časom dobro malo premisliti.

Martin Hudolin.

Elektrifikacija Prekmurja napreduje

Državne elektrarne Slovenije, obrat v Murski Soboti, je svojo največjo nalogo za leto 1947 — napeljavo daljnovoda Murska Sobota — Doljna Lendava-Petišovci, — izvršil 10 dni pred rokom. Daljnovod je dolg 33 km. ter je najdaljša gradnja te vrste v Sloveniji po osvoboditvi. Tudi kvalitativno je najboljše delo in je bilo pohvaljeno.

Pri gradnji daljnovoda, so delavci delali po normah, ki so jih stalno prekoračili tudi do 12%. Pri tem delu so prvič poskušali vleči žico s traktorji, kar se je zelo dobro obneslo.

Delavci obrata so po večini kmečki fantje, ki se zavedajo, da delajo zase, ter so se delu izredno hitro priučili. Neopravičenih izostankov od dela sploh ni bilo. Delavci in nameščenci s 100% vključeni v sindikat. Ker so delavci po leti raztreseni po terenu, je delo v sindikatu živo predvsem pozimi. Ustanavljajo svojo knjižnico, naročeni so na časopise in strokovne revije. Sindikat je delavce oskrbel z delavnimi oblekami in deloma z obutvijo. Na terenu so imeli lastno kuhinjo in skupno prenočišče.

Pri gradnji daljnovoda sta sindikalni podružnici zelo pomagala okrajna ljudska odbora v Murski Soboti in Doljni Lendavi ter proizvod nafte v Doljni Lendavi. Vzgoji strokovnega kadra posveča obrat vso pažnjo. Preteklo leto so imeli strokovni tečaj, ki je trajal pet mescev in katerega so se udeležili vsi delavci in nameščenci obrata. Obrat pošilja svoje delavce tudi na trimesečne tečaje, ki jih prireja Direkcija DES-a v Mariboru, Celju in Ljubljani. Po uspešno končanem tečaju se vrnejo tečajniki, kot kvalificirani delavci.

Ob otvoritvi daljnovoda je bila v okviru sindikata proslava. Razdeljene so bile nagrade v znesku 25.000 dinarjev. Kot najboljši delavci so se izkazali; tov. Hajnar, delovodja pri daljnovodu, Štefan Peterka, Alojz Kolmanič, Geza Marčec, vsi pomožni monterji ter delavec Geza Gomboc, štirje delavci so predlagani za Red dela.

Poleg planskega dela pa je obrat v Murski Soboti izvršil še ogromno delo izven plana. Elektrificirane so bile vasi; Bratonci, Mlajtinci, Lokačevci, Lendavske gorice ter delavska kolonija v Černelavcih. Pri tem delu so veliko pomagali kmetje s prostovoljnim delom. Poleg tega je podjetje opravilo še razna instalacijska dela v vsem Prekmurju. Vrednost izven plana izvršenega dela je 1,175.000 dinarjev. Poleg tega so še instalirali lendavski grad, kjer je sedaj industrijska šola. Vrednost tega dela je nad 1 miljon dinarjev. Delo so izvršili v 20 dneh. V mesecu januarju bodo še izven plana elektrificirali vasi; Tešanovci, Bogojina in Lipovci. V petletki pa bodo zgradili veliko razdelilno postajo in lastne obratne prostore.

Val d'Or z uspehom zaključil kampanjo

Val d'Or, Que. — Da ne bi bil prepozen, sem v prejšnjo Edinost poslal imena prispevateljev in svoto katero smo zbrali na zabavi, katero bom v tem izvodu Edinosti malo opisal. Najprvo naj omenim, da smo kampanjo za naš list v razmerah zelo sijajno izpolnili.

Da je nam kampanja za tiskovni sklad lista Edinost uspela nad vse pričakovano dobro, se je v prvi vrsti zahvaliti vsem prispevateljem, enako tudi vsem ostalim, kateri so nam količkaj pomagali do tako sijajnega uspeha. S tem delom smo še bolj potrdili našo slovensko zavest in solidarnost ter dokazali, da nas ne omaja nikakšno obrekovanje in napori reakcije, da bi nas oddelila od pravičnega delavskega boja za boljšo bodočnost delavskega razreda in za boljšo bodočnost naših potomcev. Ker je delavski tisk glavno orožje v tem boju, smo ga zato v naši zavesti tudi krepko podprli, kar bomo delali tudi v bodoče, neglede, kaj bodo naši sovražniki počenjali da razbijejo delavske vrste.

Za izpolnitev naše kvote smo naredili malo domačo zabavo pri tov. J. Kebetu, za kar mu na tem mestu izrekamo prav lepo zahvalo za prostor, ki nam ga je odstopil brezplačno. Enako tudi za galon tistega, ki človeka poživi ob takih priložnostih. Hvala tudi M. Kebetovi, ki nam je postregla z dobrim pecivom in drugimi prigrizki, tako, da smo v resnici praznovali, res pravi Silvestrov večer. Hvala tudi tov. Novaku in tov. Kovach-u za vino, katerega sta prinesla s seboj na to zabavo ,ki je bila res, iskrena in lepa domača zabava h kateri je vsakdo želel nekaj prispevati.

Ko smo bili tako vsi dobro razpoloženi in da zadostimo našim delavskim dolžnostim, smo se spomnili tudi na naš list Edinost ter zbrali lepo svoto $83.00 za tiskovni sklad lista.

S tem smo dokazali, da je bila naselbina Val d'Or vedno na svojem mestu, kadar se je šlo za obstanek našega tiska, ali pa tudi, kadar je bilo potrebno drugače podpreti delavsko borbo v Kanadi ali pa pomagati našemu narodu v domovini. Takšen je bil Val d'Or prej, takšen je sedaj in bo tudi ostal takšen v bodoče.

Mi člani od odseka ZKS v Val d'Or-ju želimo obilo uspeha tudi drugim naselbinam v enaki smeri, da tudi one pokažejo svojo moč in svojo požrtvovalnost za našo delavsko in našo slovensko stvar.

Torej še enkrat najlepša hvala vsem, ki so pomagali, da moremo danes pisati o uspehu, posebno pa onim ki so prispevali v tiskovni sklad našega delavskega tiska, ter z dejanjem potrdili svoje delavsko prepričanje.

Pozdrav vsem čitateljem lista Edinosti širom Kanade in Združenih držav.

Poročevalec.

V tekmi smo zmagali

Toronto: — Kakor je razvidno iz zaključne tablice je kampanja Edinosti sijajno uspela, kar se tiče za tiskovni sklad. Z naročniki sicer ni tako uspela ali to bomo popravili v bodoče po onih naselbinah, kjer je še mogoče dobiti nove naročnike. Zato bi se naj zavzeli posebno Slovenci v Združenih državah. Mi v Toronto, tudi v tem nismo zaostali.

V pričetku je izgledala kampanja nekoliko šepasta, ali proti koncu se je ta brezbrižnost nekam razkropila in izkaz zadnje tablice je kar razveseljiv. Trud in požrtvovalnost zavednih Slovencev in delo je pokazalo sadove v obilni žetvi.

Imeli smo tudi nekoliko tekem. Mi iz Toronte smo jo imeli z "starim" Windsorjem. Pa da ne bi kdo kaj zameril, ker nikdo ne mara biti star, ampak mlad, je to ime Windsorju v čast, ker je namreč "star" v delavskem gibanju. Torej spopadli smo se bratsko z tem "starcem". Dasi nismo mnogo upali na zmago, smo vendar zmagali na celi črti. Dobro se je držal "stari" Windsor ali je moral podleči. Pa naj nikar nikdo ne reče: "Lej, kako se stezajo". Ali smo vendar veseli. Ko sem ob priliki ponudene tekme predlagal članom, da naj sprejmemo tekmo, so nekateri neverjetno zmajevali z rameni z opazko: "Ne bo nič". Delajmo, pa bomo videli, kaj smo zmožni — sem dejal in res sprejeli smo tekmo enoglasno in tudi trdo delali.

Dosežen uspeh je zasluga vseh članov in članic, ker so neutrudljivo prisostvovali vsem priredbam, ki so bile prirejene v ta namen, četudi imajo nekateri od njih po milje daleč vožnje na poulični železnici. Toda kljub temu so bili nad vse točni. Posebno so se trudile naše žene članice in prispevale pecivo itd. da je bila prireditev čim popolnejša in veselejša. Hvala vsem tovarišicam za njihovo marljivo delo in požrtvovalnost.

Za dobro godbo sta skrbela tov. Šerjak in L. Košmrl. Ta dva sta raztezala svoje harmonike in spravljala v dobro voljo in ples mladino in odrasle.

Pozabiti ne smem mladega tamburaškega zbora, ker nam je bil vedno na razpolago, četudi mlad, nas je lepo razveseljeval s svojo krasno ubrano godbo. Zato mu prav lepa hvala, kakor tudi ostali mladini, ki nas je tako krepko podprla pri vseh naših priredbah, da so bile v resnici življenja polne.

Ko se tako spominjam godcev, ki so nas zabavali, ne smem pozabiti, da sta se pri eni taki prireditvi nahajala, kakor gosta tudi Kazi Foys in njegova hčerka Mary iz Sudbury-a. On je namreč izvrsten godec na harmonike in učitelj te vrste glazbe. Mary njegova hčerka je pa izvrstna violinistka. Večkrat smo slišali, kako znata lepo igrati in ob tej priliki smo ju imeli priliko slišati na lastne ušesa in moramo priznati, da je resnica, kar smo prej slišali le govoriti o njima. Prav lepa hvala obema Mary in Kazetu, tako sem namreč slišal, da ga kličejo.

Naj se še nekoliko obrnem nazaj na tekmo med Windsorjem in Toronto. Slišal sem namreč in po zadnjem dopisu od Jožeta Miketiča predsednika ZKS sem spoznal, da nekateri niso vzeli moj dopis, ki je bil res nekoliko "bojevit" tako, kot je bil namenjen. Pravijo, da sem grozil ali ta grožnja je bila bratska in dobrohotna. V srcu ni bilo tistega kar je bilo napisano in upam, da mi bodo tovariši kot dobri športniki in še tovariši po vrhu, to "predrznost" oprostili. Mislil sem si namreč, da ker smo dobri znanci, in ker me poznajo. ne bodo vzeli to za zlo. Končno sem pa tudi čutil, resnici na ljubo povedano, da je potrebno Windsor nekoliko oplašiti, sicer, da nas bodo pogazili, kot mravljo. Sedaj tega za nobeno ceno ne bi več storil, ker se velikih kolonij ne bojimo v Toronti, ampak malih, kot je Geraldton. Malo po strani, jih gledam na vrhu, toda vesel sem jih pa vendar le. Niti en ducat teh ptičev ni tam in vidite, kaj so napravili. Mislim si, — tudi male grupice partizanov so se spoprijele z divizijami Lahov in Nemcev in jih večkrat pošteno naklestile ter končno zmagale. Častitamo vam v Geraldtonu.

Tudi tebi "stari" Windsor častitamo za vaš trud in vaše delo. Priznati moramo, da ste delali dobro. Morda nam drugič ne boste ponudili tekme, če bi se pa odločili vedite, da smo v Toronti vedno pripravljeni jo sprejeti. Obljubim pa, da drugič ne bomo več grozili, ker sedaj smo sigurni kdo bo zmagal četudi bomo tiho, kar se pred zadnjo uspešno kampanjo ni moglo trditi. Sedaj po uspeli kampanji si bomo spet podali bratsko roko če smo slučajno koga užalili: oprostite.

Po končani dobro uspeli kampanji častitamo tudi vsem naselbinam, ki so častno in sijajno izvršile svoje delo v minuli kampanji.

Za odsek Zveze Kanadskih Slovencev, Toronto.

John Šeme, predsednik

30.000 DELAVCEV BO IZGUBILO DELO

Chatam, 23, jan. — Okrog 30.000 tovarniških delavcev bo izgubilo delo vsled tega, ker je "Union Gas Co." v Chatamu omejila uporabljanje plina v industrijske svrhe. Smatra se, da bodo z omejitvijo prizadeta podjetja v Londonu, Windsor-ju, Sarniji, Wallacenburg-u in Chatamu.

TORONTO, ONT.

Redna seja odseka Zveze Kanadskih Slovencev se vrši dne, 1. februarja ob 2 uri popoldne v navadnih prostorih na 386 Ontario St.

Ker je ta seja zelo važna za skupno članstvo v pogledu poročil delegatov iz seje Gl. Odbora Zveze, se pozivlja celokupno članstvo, da se zagotovo udeleži te seje.

Tajnik.

Čank-Kajšekova vlada do jedra gnila

KANADSKI ZASTOPNIK PRAVI, DA JE FAŠISTIČNA IN KORUPTNA

Toronto: — Kanadski zastopnik UNRE na Kitajskem, Hugh A. MacKenzie je prinesel s seboj zelo slabe utise o Čang-Kaišekovi vladi. On je prepotoval mnoge dele ne samo pod upravo nankingške vlade ampak tudi one pod upravo osvobodilnega gibanja.

"Na Kitajsko sem odšel kot pristaš Čang-Kaiška, a ko sem spoznal, da je vlada Čang-Kaiška fašistična, koruptna in do jedra omražena ter gnila nimam več zaupanja v to vlado, kakor ga tudi nima 90% kitajskega ljudstva". — je dejal MacKenzie.

S tako vlado se druži in brati kanadska vlada. MacKenzie je tudi dejal, da kanadska vlada ne bi smela pošiljati orožja Čang-Kaišekovi vladi, ampak samo one stvari, katere bi rabilo kitajsko ljudstvo.

"Mi bi morali na Kitajsko poslati — je dejal MacKenzie — hrano, obleko, poljedelske stroje, da bi se Kitajska mogla postaviti na lastne noge. Slišal sem kitajskega konzula v Washingtonu, da skuša rekrutirati kanadske letalce, katerim bi plačala kitajska vlada po č1.000 mesečno. Ti letalci bi bombardirali kitajsko ljudstvo, ki ni nikoli storilo nikomur nič žalega. To nikakor ni na čast zapadni civilizaciji". — je dejal MacKenzie.

To je že drugi Kanadec, ki se je povrnil iz Kitajske prepričan, da Čang-Kaišekova vlada ni ničesar drugega kot instrument za ohranjenje fevdalizma in za prodajanje svoje dežele raznim tujim imperijalistom.

MLADINSKI KONCERT

Kanadska Zveza Južno-Slovanske mladine bo priredila v **nedeljo 1. februarja ob 8. uri VELIK KONCERT v HAMILTONU.**

Koncert se bo vršil v CENTRALNI HALL-i 213 James St. N.

Pri tem koncertu bodo sodelovali štirje klubi mladinske zveze — 2 iz Toronte, 1 iz Welland-a in 1 iz Hamiltona.

Na tem koncertu bo govoril mladinec, ki je bil na Svetovnem Mladinskem Festivalu v Pragi in kateri je delal na Mladinski progi Šamac-Sarajevo.

Čisti dohodek prireditve se bo porabil za nakup športne opreme za mladino Jugoslavije.

Busi iz Toronte bodo odšli ob 10. uri v nedeljo dopoldne od dvorane na 386 Ontario St.

Iz Welland-a, bodo busi odšli ob 12. uri dopoldne od "All Peoples Mission" na Broadway Ave. in Jugoslovanskega Restavranta.

"Pridite, da bomo skupaj gradili"

"Pridite, da bomo skupaj gradili našo novo Jugoslavijo", kliče tov. Cerkman Janez vsem prijateljem in znancem, ki so še ostali na Koroškem, kamor so pobegnili ob osvobojenju, pa se pod vplivom sovražne propagande še vedno ne upajo vrniti domov.

Tudi tov. Cerkman je takrat pobegnil, ker je bil domobranec. Dne 28. julija 1947. pa se je vrnil domov. "Tujina pač ni za ljudi, ki svojo domovino ljubijo," je dejal tov. Cerkman. "Seveda sem imel ob povratku skrbi, kaj in kako bo. Na Jesenicah so nas lepo sprejeli, drugi dan popoldne pa sem bil doma. Sedaj živim doma v Suhadolah pri svoji družini in hodim delat v Moste k tesarskemu mojstru Štebetu, pri katerem sem delal že prej skoro 20 let. Nič hudega se mi ni zgodilo in živim dobro. Obnova v naši domovini hitro napreduje. Kdor hoče delati, ima dosti dela in drugega potrebnega tudi. Želim, da bi se vsi, kar jih je še gori, čimprej vrnili domov, ker je škoda vsake minute, ki jo izgubljajo v tujini. Kolikor se nas je do sedaj vrnilo, se še nobenemu ni nič zgodilo. Pridite, da skupaj gradimo našo lepo Jugoslavijo."

Tov. Cerkman Janez je eden izmed tistih beguncev, ki so se v neutemeljenem strahu pred Narodno Osvobodilno Vojsko umaknili na Koroško, pa pri njih glas domovine ni naletel na gluha ušesa in so se vrnili domov. Tako so se rešili brezciljnega in klavrnega življenja ter propadanja v tujini, na katero so obsojeni vsi tisti begunci, ki raje verjamejo sovražni propagandi, kakor glasu resnice.

Drugi bivši domobranec sedaj tov. Luskovec Ivan, rojen 21. 10. 1913. v Britofu pri Kranju, ki se je vrnil 23. septembra 1947. s Koroške, pravi takole:

"VERJEL SEM V AMNESTIJO"

"Zadnje dni pred osvobojenjem so bežali ljudje z Dolenjskega skozi našo vas. Nekateri so govorili, da se je treba za kakih 14 dni umakniti in da bomo potem zopet prišli nazaj domov. Tudi jaz sem odšel z njimi. Na Koroškem sem bil nekaj časa v taboriščih, nekaj časa pa sem delal na kmetih. Vedno bolj me je mučila misel, da bom zmeraj kot begunec po svetu hodil, nihče me ne bo imel rad, doma pa imam vse. Čital sem časopise, tudi "Vestnik", ki izhaja na Dunaju in včasih sem pri jugoslovanski delegaciji v Celovcu dobil, kak časopis iz Jugoslavije. Bral sem, kako je v Jugoslaviji, da so vsi prosti, kateri pridejo iz tujine domov. Verjel sem vse, nič se nisem bal, ker nisem nikomur nič žalega storil. Verjel sem v amnestijo. Doma so me lepo sprejeli in sedaj živim v miru. Nihče mi ničesar noče, delam na polju, dobro se mi godi, počutim se srečnega in zadovoljnega.

Bil sem na tujem in zato lahko rečem, da Jugoslavija dobro in hitro napreduje. Kdor se iz strahopetnosti boji vrniti, nima prav, ker mi vsi, ki smo se vrnili, se živi in zdravi oglašamo s pismi po pošti pri svojih znancih, ki so še zunaj. Kar jih služi po hribih okrog St. Vida na Glini, nimajo radia ne slovenskih časopisov."

Tov. Luskovec torej ni razočaran, kar je v slovenskih časopisih čital o Jugoslaviji. Ker ni verjel klevetam izdajalcev in inozemskih reakcionarjev, ampak je verjel glasu domovine, je danes zopet srečen in zadovoljen človek.

Naslednja vrnivša oseba, politična begunka, tov. Jožefa Zupančič, rojena 15. 3. 1925. v Zagorici, bivajoča v Malem vrhu KLO Dobrnič, sedaj zaposlena v rudniku barita Pleše pri Škofljici, se je vrnila iz DP-taborišča v Spittalu ob Dravi na Koroškem, kamor je pobegnila ob osvobojenju, je pripovedovala sledeče:

"Do tega, da sem ob osvobojenju pobegnila na Koroško, me je privedla sovražna propaganda. Bivala sem v DP-taborišču za razseljene osebe v Spittalu ob Dravi na Koroškem. V taborišču sem živela slabo. Pozneje sem služila pri kmetu blizu Podrožce. V taborišču so nam govorili, da v Jugoslaviji vrnivše se begunce pobijajo ali pošljejo na prisilno delo. Od doma pa mi je pisala mati, naj se vrnem, ker je doma dobro, dovolj zaslužka in dobra preskrba, sedaj delam v rudniku barita in sem postala udarnica.

Vsa srečna sem bila ko sem prišla v domači kraj. V bazi za repatriacijo na Jesenicah in v domačem kraju so me prisrčno sprejeli. Dobro se mi godi in nihče mi ni storil še nič žalega. V novi Jugoslaviji vidim velik napredek na političnem in na gospodarskem polju. Kdor ima voljo do dela lahko živi. Uživam svobodo, kakor vsi ostali državljani. Vidim zelo velik napredek v obnovi porušene domovine. Vsem znancem želim, da se čimprej vrnejo domov, kakor sem se jaz. Drugega nimam ničesar pripomniti.

Te z delovno roko napisane preproste, toda resnične vrstice tov. Zupančičeve navajamo dobesedno, kot doprinos k odgovoru na klevete Jugoslaviji sovražnih elemen tov, ki političnim beguncem branijo povratek v domovino.

Naj navedemo še eno od mnogih izjav, katero je dal tov. Alojzij Sajovec, rojen 20. 4. 1912. v Suši 42, kjer tudi sedaj živi in dela na domačem posestvu. On se je lansko leto v juniju mesecu vrnil domov s Koroškega, kamor je pobegnil ob osvobojenju leta 1945. Poslušajmo, kaj nam pripoveduje o sebi:

"Kot vojak-domobranec sem v maju 1945. odšel na Koroško. Bil sem dva meseca v Vetrinju, potem v taborišču Lienz, pozneje pa v taborišču Spittal. Godilo se mi je slabo, hrana je bila slaba in pomanjkljiva. V taborišču sem bil zaposlen kot gozdni delavec. Ker pa se je hrana še poslabšala, sem bil prisiljen, poiskati si službo pri nekem mesarju.

"Mučila me je zavest, da garam tujcu, doma pa propada moja domačija. Zavedal sem se, da nisem napravil nikomur nič žalega. Ko so mi pisali domači in znanci, sem se odločil za vrnitev domov.

Na Jesenicah so nas dobro postregli. Domov sem prinesel vse svoje stvari. Sedaj živim in delam svoboden na domačem posestvu, nikdo mi ne stori nič žalega in se mi dobro godi. Vidim, da v novi Jugoslaviji priden človek lahko shaja, zaslužka je dovolj, plače so zelo dobre, gradijo se nove tovarne, svoboda vlada in odloča vseljudska volja.

Med sedanjimi in predvojnimi razmerami je velika razlika. Na podlagi svojih iskušenj bi svetoval vsem prijateljem in znancem, da se čimprej vrnejo v domovino k svojim domačim in zopet začnejo živeti človeka dostojno življenje".

Primer tov. Sajovica, je eden izmed mnogoštevilnih primerov, ki postavljajo na laž Jugoslaviji sovražno propagando, ki skuša odvračati naše rojake od vrnitve v domovino. Posebno naj bi se Ameriška Domovina natem kontinentu zavedala, kakšen zločin počenja; ter trosi med begunci to propagando. Vsi oni, ki imajo svojce v begunstvu na Koroškem ali kje drugje, naj jim pišejo, da se naj vrnejo domov, ker ako niso vršili zločinov se jim ne bo zgodilo nič žalega, temveč bodo veselo sprejeti v domovini.

Toronto, Ont.

Letna in redna seja kluba Delavske Progresivne Partije "Tito" se bo vršila dne 30. januarja ob 8. uri zvečer na 386 Ontario St.

Ker je ta seja zelo važna se naprošate, da se jo gotovo udeležite.

Kirkland Lake, Ont.

Tukaj bodo priredile Slovenske, Hrvatske, Srbske, Ukrajinske, Ruske in Čehoslovaške organizacije velik VSE-SLOVANSKI KONCERT, kateri se bo vršil v **nedeljo 1. februarja ob 8. uri zvečer v Ukrajinski delavski dvorani na 23 Hudson Bay Ave.**

Vljudno ste vabljeni vsi Slovani, da se tega koncerta udeležite v polnem številu, da s tem pokažemo našo solidarnost med vsemi slovanskimi narodi.

Odbor.

Hamilton, Ont.

Sporočamo rojakom v naselbini in okolici, da bo priredil odsek ZKS — VELIKO PLESNO ZABAVO, katera se bo vršila **31 januarja v Partizanski Hall-i, Beach Rd. Začetek ob 8 uri zvečer.**

Najvljudnejše vabimo vse rojake Slovence, Srbe in Hrvate, ter Slovane v splošnem na to zabavo, da se skupaj okrepimo in razveselimo. V veselem pričakovanju: Vsi dobro došli!

Tajnik.

ST. CATHARINES

Naznanja se članstvu Zveze Kanadskih Slovencev, da se 1. Februarja, ob 2, uri popoldne vrši redna mesečna seja pri tovarišu J. Plut-u.

Vabljeni so vsi člani in članice odseka, da se zagotovo udeležijo te seje. Na seji se bo poleg drugih važnih žadev razpravljalo tudi o prireditvi naše bodoče zabave.

Toraj pridite zagotovo na sejo omenjenega dne.

J. Novak, taj.

Hamilton, Ont.

Lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov (Veče) održava svojo redni sejo dne, 8 februarja, ob 7 uri zvečer, na 243 Beach Rr. v Partizanski dvorani.

S tem se pozivlja vse člane SKJS, da se zagotovo udeležijo gori omenjenega večera te seje. Pozivlja se tudi nečlane kateri imajo namen za povratek v domovino, da se udeležijo skupne seje na kateri se bo razpravljalo vse potrebno za povratek in obenem tudi registriranje.

J. Fehir, tajnik.

WINDSOR, ONT.

Redna mesečna seja odseka ZKS v Windsor-u se bo vršila **v nedeljo 1 februarja v navadnih prostorih ob 2. uri popoldne.**

Naznanjamo vsem članom in nečlanom, vsem Slovencem in Slovenkam v Windsor-u in okolici, da je knjižnica ZKS v prostorih pri J. Kajfežu na 1384 Cadilac St.

Knjige, romani, povesti, pesme in zgodovina, se vsakemu brezplačno posodijo na čitanje, so zelo zanimive in poučljive za mladino in odrasle. Velika izbira za vse.

Tajnik

Telefon: MIdway 9131 Res. KI. 8889

GRAFSTEIN'S SILK SHOPPE

Mi imamo v zalogi vsake vrste importiranega blaga za moške in ženske obleke vseh vrst in vse kar spada za obleke. Prodaja na yarde.

Za prijatelje Jugoslovane blago po znižanih cenah za pošiljke v Evropo. Odprto vsak večer do 8 ure.

Pridite in si oglejte našo trgovino.

Postrežba točna.

278 College St. Toronto.

MATEVŽ HACE:

En dan v boju

IZ PARTIZANSKEGA DNEVNIKA

Komandir France je razmeščal svojo četo po ostrem in dolgem grebenu, zaraslem z nizkim grmičevjem. Borci so se sklanjali ob brinovih grmih ob presledkih pa so se plazili po vseh štirih

Na nasprotnem špičastem in ostrem hribčku je bila izvidnica nemških "gebirgsjegrov." Tam zadaj od leve strani pa sta velika bacača in trije topovi bruhali mine in granate na položaj, kjer se je razvrščala tretja četa drugega bataljona.

Operativni oficir iz bataljona, majhen, suh, nekoliko starejši človek, je sklonjen tekal od grma do grma in godrnjal: "Prokleti robovi, da so tako vidni, in tudi ti novinci, ki se nikdar dovolj ne sklonijo."

"Hej, desetar! Daj no, malo poglej na svojo desetino, ali ne vidiš, da ni dovolj v zaklonu?" se je zadrl nad slokim borcem, ki je slonel ob nekem mravljišču ter opazoval, kako nekaj sto metrov pod robom eksplodirajo mine in granate.

Komandir, mlad, rdečeličen, ki se je vedno smejal, se je zaskrbljeno oziral ter z dalnogledom opazoval sosednji griček, brž je s pomočjo operativnega oficirja razmestil svojo četo.

"Poglej, koliko je ura," mu je dejal komisar čete Jovo, ki je venomer kadil malo pipico. "Ura je komaj deset in do večera moramo držati te zaguljene robove, pa naj bo kar hoče."

"Iz štaba so javili, da ni umika, pa saj vidiš, tista ravnina pod grebenom ni prehodna čez dan. Ti, tovariš operativni," se obrne komisar h godrnjavemu operativcu, mitraljez iz prvega voda je zelo slabo nameščen. Premalo ima prostora za sekati. Petdeset metrov naprej, in bolj na desno ga prestavite, tam bo na svojem mestu."

Mine so pričele padati že v bližini položaja. "Veš kaj, tovariš komandir," se oglasi četni komisar, "jaz grem na položaj drugega voda. Tam je precej novincev in potrebno bo z njimi razgovarjati. Če bo pa potrebno, me pokliči. Bom tam ob tistem ovinku, kjer tako padajo mine in granate. Če bi pa slučajno iz bataljona prišlo kakšno sporočilo, bo treba z njim seznaniti borce še na položaju. Ni treba čakati na konec borbe in jih šele potem seznaniti."

Komisar Jovo je odšel sključen med nizkim grmovjem. Jesensko sonce se je toplo upiralo v greben. Pod grebenom so v dolgi vrsti stale bogato obložene hruške. Tam v daljavi se je slišal grom topov. Na desni strani se je nekaj kadilo.

"Hudiči, zopet so zažgali kako hišo," je zaklel četni kurir Tonko, ki je spremljal komisarja Jovota.

"Nič kaj lepo ni ležati med tem grmovjem," je dejal desetarju Ambrožu novinec Tonček, ki se je učil pravilno držati puško. "Premalo sem se naučil. Samo osem dni smo se učili tam za Begunjami, danes sem pa že tretjič na položaju," je omenil Polonček.

"Tovariš desetar, kaj bi pa bilo, če pridejo Švabi izza hrbta; kam jo bomo potegnili?"

"Nikamor ne bomo šli. Bomo že kako uredili. Za hrbet nam ne bodo prišli, ker so tam druge čete in drugi bataljoni."

"Kaj pa, če pade komandir, kaj bo potem z nami," vpraša mali Polovec.

"I, kaj bo z nami. Škoda bi ga bilo, ali potem bi bil pa tisti za komandirja, ki bi bil najbolj hraber v četi. Saj je bil tudi sedanji komandir lansko leto še navaden borec."

Komisar je prišel do grmovja in se ustavil pri treh borcih, ki so ležali okrog težke brede. Pod njo je bil lep in velik razgled po vsem grebenastem robu, ki se je v podnožju zlil v dolg in širok travnik.

"Tovariš komisar, mine in granate padajo vedno bliže nas, toda Švabov še ni videti. To je pa že nerodno," se oglasi pomočnik mitraljezca.

"Ali veste, kaj je novega? En bataljon je sinoči ujel sedem Švabov, dva in dvajset jih je pa potolkel," pravi četni komisar.

"Lepo se drže," je omenil mitraljezec Tone.

Takrat pa je od gozda sem priletel velik švabski bombarder ter se spuščal vedno niže nad robom. Vsi so se sklonili globoko v grmovje ter pridružujoč si sapo pričakovali, kaj bo. Samo mali Polovec je hotel zbežati v dolino.

"Kam po čistini? je zaklical za njim desetar. "Da se mi ne ganeš, ravno sedaj bo ta švabski bacelin iztresel svoj fižol."

Četni komisar je potrepljal po rami plašnega novinca: "Se boš že privadil, ne boj se, kolikokrat bombardira zastonj. Zvečer boš lepo spal v vasi, druga četa bo prišla."

"Saj nič ne rečem," je jecljaje odgovoril novinec, mlad, rdečeličen borec, "saj nič ne rečem, ali težko mi je pri srcu, kadar tako nizko nad nami zatuli ta vražja zverina. Lepše je takrat, kadar vidiš gruče Švabov, takrat lahko podereš. . ."

Grozno treskanje je prekinilo govorjenje. V nizkem poševnem zaletu je avijon stresel vrh grebena bombe in odletel proti gozdu.

"Dajmo ga, sklatimo ga," je kričal mitraljezec Tone ter oddal nekaj rafalov za njim.

Borci na položaju so se oddahnili. Nekaj jih je zaradi strahu zlezlo v gosto brinjevo grmovje. Četni komisar je obšel vse borce na položaju, s slokim borcem je spregovoril nekoliko besed. Pri košatem orehu, ki je ponosno in košato rastel na robu grabena, se je ustavil. Velik, močan in rejen borec je igral na orglice, dva starejša borca sta v grmovju poskakovala. Deset metrov vrstan pa je bila zemlja razrita od granat.

"Pusti Gregor to, boš zvečer igral," ga je opomnil komisar Jovo. "Kadar so borci lepo razporejeni na položaju in če ni borbe, se splazijo navadno po trije, štirje in tudi več na kupe, kjer se razgovarjajo. Saj človek razume težko stanje novinca, ki je vedno v težkih trenutkih rad v družbi, toda nevarno je. Vedno imaš zaradi neprevidnosti nekaj ranjenih."

(Dalje prihodnjič)

PESEM GORA

MIŠKO KRANJEC

"Da, gore niso več mrtve," se je nasmehnil Maks zamišljeno. "To tudi niso nikdar bile, se spominjate, kako je včasih pelo tam gori? Naš Drejc je otrok pravil, da to poje kraljica gora. Nekoč ste se ponarejeno navduševali za to pesem. Danes tam vse drugače poje, ker se je tja preselila domovina. Škoda, da v nedeljo, ko pojdete tja, ne boste mogli slišati to našo pesem. Vi ste mrtvi za tako pesem. Ta pesem je čudovita. Treba je samo prisluhniti in že se oglasi najkrasnejši spev sveta. Takih simfonij človeštvo še ni slišalo. Zares, pesem domovine je tako veličastna, kakor si je vi ne morete zamisliti. Domovina po gorah neprestano poje. Poje in kliče. Kliče vse svoje otroke k sebi. Vi tega klica," je končaval, "ne boste nikdar slišali. To ni vaša domovina. Človek brez slehernega posluha ne more dojeti še tako lepega napeva, a človek, ki nima domovine, ne more slišati njenega klica, še manj ji slediti. . ."

Gledala ga je. Zakaj vsi ti očitki?

"Tudi vi nimate domovine," je rekla naposled. "Zakaj očitate samo meni?!"

"Da, tudi jaz je nimam," je priznal tiho, "ampak jaz imam vsaj vero v njo, jaz poznam mnogo mnogo ljudi, ki imajo domovino in jo ljubijo. . ."

Ni imela domovine in ko je v nedeljo hodila s svojim stricem po gorah in medtem ko je on stikal za rastlinami se opajal nad lepoto gor in dolin, neba in sonca in sproščenega spomladnega vzdušja, je ona hodila zamišljeno in ves čas napeto prisluškovala. Gledala je gore z gozdovi, gledala zapuščene vrtove, požgane hiše, iskala z očmi in čakala. Zdelo se ji, je da mora vsak trenutek od nekod zazveneti, da se bo oglasila tista pesem domovine, o kateri je govoril Maks.

Stale so gore okoli nje, še nikdar se ji niso zdele tako lepe, zato ker ji je bila nekoč vsa ta lepota docela tuja, nezanimiva, ker je ni iskala. Bile so lepe tembolj, ker so bile polne ene same nedoumljive skrivnosti. Kamor si se ozrl, je bilo razen živosti barv vse mrtvo, zapuščeno, brez ljudi, komaj ptice so prepevale. Pa vendar —, v tem je bila tista čarobnost, da si vedel, da tu povsod žive ljudje. Vsaj ona si je predstavljala, da tam za vsakim drevesom, za vsakim grmom čepi človek, ki pa je neviden. Tu nekje žive partizani, nekje morajo živeti, ker prihajajo v doline, ker jih Švabi preganjajo. A ko hodiš ves dan in nikjer ne srečaš niti ne vidiš enega samega človeka, te mora navdati tisto mučno čustvo negotovosti in strahu. Takrat je Vido obšlo: ali so partizani sploh še resnična bitja, ali pa so bitja, ki se lahko spreminjajo?

In tam je tista Mrtva Gora, kjer živi Maks z Jam. Tam kraljuje tisti človek, ki je prihajal v dolino pobijat Nemce in odpadnike ter izdajalce. Tam živi tisti Maks, ki je tako skrivnostno in nenadoma prišel k njej, ko ga ni pričakovala, Maks, ki ga Švabi še s psi niso mogli najti, Maks, ki ga je ona nekoč hotela videti, kako bo umiral in ki mu je zdaj ona služila, ko je poizvedovala zanj, pa se ga je, — kar si je morala priznati, — tako bala. Zdelo se ji je, da bo nekoč umrla od njegove roke. Ne da bi vedela, kdaj in kako ji je prišlo: živela je v prepričanju, da jo bo nekoč Maks ubil in da temu ne more več pobegniti. Da, Maks jo bo ubil . . . in ako se že mora zgoditi, potem — potem je prav, da jo ubije on.

"Strašne so te gore," je dejala naposled stricu in nekaj jo je pretreslo. "Ubile me bodo!" Hotela je reči: on me bo ubil. Nato je dodala: "Vrniva se v dolino."

In ko sta se vračala, je rekla nekam v čudnem razpoloženju:

"Strašna je ta domovina, ki živi v gorah. Nikjer je ni videti, niti sledu ni po njej. In vendar, tu nekje mora biti. . . Zdaj že skoraj razumem, zakaj je ne morejo uničiti: saj je ne moreš najti, ne moreš je prijeti, kakor duh je postala. Strašna je in strašna mora biti njena pesem, s katero lahko čara ljudi, da umirajo zanjo in da zanjo ubijajo. . ." Hotela je še dodati: — Da bodo zanjo tudi mene ubili.

PESEM LJUBEZNI

Drejc je sedel za mizo in se pogovarjal z gospodarjem, gospodinjo in najstarejšo hčerko Kristo, medtem ko sta mlajši hčerki sedeli zase in prišluškovali. Po sobi je bila razlita luč petrolejke. Okna so bila zastrta s temnomodrim papirjem, da svetloba ne bi padala skozi. Bila je jesen in večeri so postali že hladni, pa je bilo kar prijetno, ker je gospodinja kurila v peči in se je soba razgrela. Na mizi je ležal kruh in v košarici lepa jabolka, kar vse je bila prinesla Krista in ponudila Drejcu.

Tu so imeli javko. Trikrat na teden so prišli kurirji s treh stanic in se v tej hiši srečali ter si predali, kar so imeli. S TV "X" je tokrat bil Drejc sam; zunaj ga je čakal Maks, ki še vedno ni prihajal v hišo.

Drejc je bil še sam, dasi je čakal že več ko uro po napovedanem času. Kurirja z ene stanice ta dan nista prihajala, ker je bila zveza samo dvakrat na teden na tisto stran. Z onima z druge stanice pa očitno ni bilo vse v redu.

Drejc je pogledal često na stensko uro, ki je enakomerno tiktakala, pa spet na svojo žepno, kakor ne bi mogel verjeti, da je že toliko po napovedanem času. Ljudje v hiši, so sedeli vsak na svojem kraju, so na videz bili sicer mirni, toda iz njihovih zavlečenih besed, iz zdehanja, iz tega, da nekako niso bili prisotni v mislih, je bilo sklepati, da so vznemirjeni. Že tako so bili vedno nemirni, kadar so se zvečer kurirji zbirali pri njih. Zdelo se jim je, da bo vsak trenutek vstopilo v njihov dom tisto, pred čemer so se vedno zgrozili, tisto, kar je ubijalo ljudi po domovini, kar je požigalo domove. tembolj so postajali nemirni, kadar kurirjev ni bilo ob pravem času. Slutili so, da nekaj ni v redu. Beseda "zaseda" je pomenila zanje nekaj strašnega. "Zaseda" je pomenila mrtvega človeka, ali vsaj ranjenega. In vsaka zamuda kurirjev je pomenila tako pošastno "zasedo".

(Dalje prihodnjič)